

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Olof Berggren
7/1 39.

VALKYRIAN

JULBOK FÖR UNGDOM

AF

UNGDOM

STOCKHOLM
C. E. FRITZE'S K. HOFBOKHANDEL

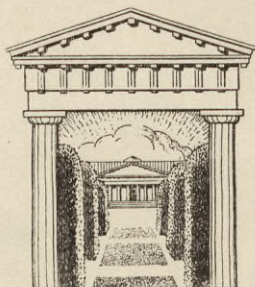
fol
11

24.
0.80.

UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
UMEA

Östergren

17587

EXLIBRIS
OLOF ÖSTERGREN

ergin

VALKYRIAN

JULBOK

FÖR

UNGDOM

AF

UNGDOM

STOCKHOLM

C. E. FRITZES K. HOFBOKHANDEL

STOCKHOLM, GERNANDTS BOKTR.-AKTIE-BOLAG, 1883.

INNEHÅLL.

	Sid.
1. Hur Valkyrian kom till. Förord af <i>Urd</i>	5
2. Inledningssång, af <i>Skuld</i>	9
3. Guldmyntet. Julberättelse af <i>Skuld</i>	10
4. Gustaf Wasa vid norska gränsen 1521. Dikt af <i>Skuld</i>	20
5. Vår och höst. Rimslut af <i>Aslög</i>	25
6. Lots-stegen. Berättelse af <i>Urd</i> ...	26
7. Sommarvandring. Dikt af <i>Skuld</i>	33
8. På berget. Berättelse af <i>Aslög</i> ...	35
9. Elfvorna. Visa af <i>Idun</i>	44
10. Aspen. Saga af <i>Urd</i>	46
11. Två tiggare. Dikt af <i>Aslög</i>	49
12. Hemkomsten. Dramatiskt utkast af <i>Skuld</i>	51
13. April! Vårvisa af <i>Skuld</i>	64
14. Frestelsen. Visa af <i>Skuld</i>	66
15. Bäckén. Dikt af <i>Idun</i>	71

16. Elie syn. Dikt af <i>Skuld</i>	74
17. Solsken. Sång af <i>Skuld</i>	80
18. Liten Karin. Berättelse af <i>Urd</i> ...	83
19. Svamparne. Visa af <i>Skuld</i>	89
20. Höst och vår. En liten historia af <i>Urd</i>	93
21. Sommarmorgon. Sång af <i>Skuld</i>	99
22. Sång till Tusenskönan, af <i>Idun</i> ...	101
23. Granens saga, af <i>Aslög</i>	103
24. Sune Hansson. Skådespel i 4 hand- lingar af <i>Skuld</i>	110
25. Två hvardagshistorier, af <i>Urd</i>	163
26. Väpnarens visa, af <i>Skuld</i>	173
27. Förtegenhet. Dikt af <i>Aslög</i>	176

Hur Valkyrian kom till.

Då Valkyrian nu tager ett djerft steg ut i verlden, vill hon först med några ord redogöra för sin uppkomst och sina föregående öden.

År 1877 såg hon första gången dagens ljus och uppträdde då i den högst anspråkslösa skepnaden af ett litet för handskrifvet blad i få exemplar. Några ungdomar hade nemligen efter en liflig öfverläggning och utan några vidare betänkligheter beslutat bilda ett förbund och utgifva en tidning. De svärmade för allt nordiskt, allt fosterländskt och gäfvos därför sin tidning namnet Valkyrian. Men till valet af detta namn bidrog nog äfven en mer eller mindre obestämd känsla af

att »lifvet är en strid från början, ungdomen dess berserksgång», samt en ungdomskäck längtan att taga del i denna strid.

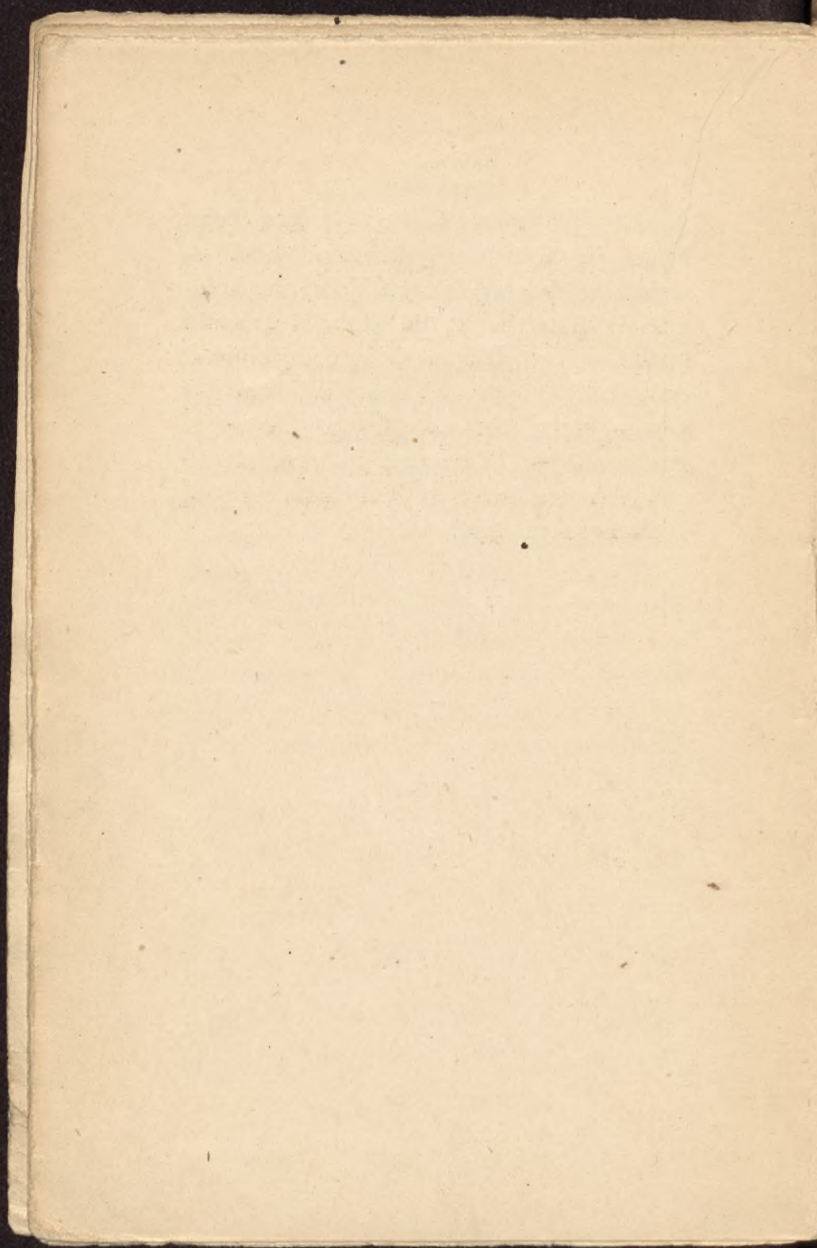
Att förtälja om huru tidningen utvecklades i samma mån som de unga förbundsmedlemmarna växte till i ålder och visdom, från omkring 14 till omkring 20 år, skulle här föra för långt och kanske komma oss att bryta mot § 1 i vår tryckförfordning, hvilken lydde: »Ingen artikel må i Valkyrian intagas, vid hvars genomläsning man gäspar.» Vi vilja blott nämna att tidningens utgifvare genom täflingar öfvade sig i literära idrotter, att de sökte så väl i tal som skrift att vara så svenska, för att icke säga så gammalnordiska som möjligt, att de lånade sina ämnen så väl från mytologi som historia, att de i tidningen utbytte åsigter i dagens olika frågor, hvilka ofta voro af muntraste art, o. s. v. Sålunda upplefde Valkyrian en ålder af sex år.

Nu kan väl synas förmätet af en sådan sex års barnunge att våga sig ut i verlden

så här på egen hand — men barn
bruka ju få taga sig friheter ibland. —
Också är det *till de unga Valkyrian* kom-
mer i första hand; de skola bäst förstå
henne, och säkerligen skola många bland
dem känna igen det fantasilif, som här
genom henne fått ett uttryck. Dessutom
har hon ännu den barnsliga tron, att äf-
ven hon kan hafva en liten insats att göra
i livvets stora strid.

Urd.

Inledningssång.

Låt dig icke längre i dvala söfva,
Fram Valkyria, framåt till kamp och sång!
Längtar du ej ut att få vingen pröfva
Djerft i stridens vimmel ännu en gång?

Kan ej äfven du för det rätta strida,
Flamma upp mot lögnen så segergladt?
Strid är ju beständigt i verlden vida
Mellan ondt och godt, mellan dag och natt.

O, så strid din strid! O, så gå din bana!
Ryck framåt förtröstande, modigt nu!
Tro på ljusets seger och följ dess fana,
Lär en hvar, som tviflar, att tro som du!

Skuld.

Guldmyntet.

Julberättelse.

Det var julafton. Mor och Carl voro ute för att se på julmarknaden och köpa ljus och mjuka bullar, och lille Per, krymplingen, var ensam hemma i skymningen. Han satt på en pall nära det låga fönstret, med sina små, magra händer hopknäppta öfver knäet, och de stora, mörka ögonen fästa på snöflingorna, som ystert dansade ned genom luften. Det var ej utan att han afundades dem: hur roligt det måste vara att flyga ikring så der och titta ned på det glada människovimlet och de granna, rikt upplysta bodfönstren! — Per visste allt hur det såg ut i afton, han. Förra julen hade mor burit honom med

sig och låtit honom se alla härligheterna, men det hade varit så trångt, att hon ej tordes göra om det. Med en suck af saknad tänkte Per på bokhandelsfönstren med alla de fina gravyrerna och hela rikedomen af vackra böcker, och än en gång önskade han sig i snöflingans ställe, för att åtminstone få läsa titlarna.

Men nu slutade det upp att snöa, molnen hade delat sig, och månen sken in genom isblommorna på rutan. Plötsligt tyckte sig Per se ett ansigte midt ibland dem, men då han stirrade derpå, smälte det samman med månskenet. Litet hemsk till mods, flyttade han sin pall längre in i rummet, stödde ryggen mot väggen och drog en djup suck. Men då fick han se den lilla julgranen, som stod i en vrå af rummet, och kom att tänka på den snälla frun och de fyra små barnen, som nyss varit inne med den och den der stora, trefliga korgen. Hur god och vänlig hade ej den unga frun sett ut; då hon önskade honom en god jul och räckte honom det blanka guldmyntet: »till varma skolkäder

åt Karl, den präktige pojken, som hon hvar dag såg gå i skolan, och som hjälpte till att bära ved om eftermiddagarne.» Tänk om myntet kunde räcka, ej blott till kläder, utan äfven till några böcker! Pers hjerta klappade högt af förtjusning vid tanken härpå. — Men hvad han tyckte, att mor och Karl dröjde länge! Det blef kallare i rummet, ju längre qvällen led; sorlet på gatan dog mer och mer bort. Nu började alla samlas i sina hem, men ännu var Per ensam. Han frös dugtigt, men kände det knappast; hans hufvud sjönk ned mot bröstet, hans ögon slöto sig Kanske somnade han! — Då lystes rummet plötsligt upp af ett klart, mildt sken. Han blef varse midt framför sig en hög, ljus gestalt, omfluten af en dräkt, som tycktes väfd af månstrålar och kantad med den finaste frans af rimfrost; en klar stjerna strålade på hans panna, en krans af de friskaste vårblommor doftade i hans ljusa lockar, och de stora vingarne glänste och skimrade. Per spratt till, men den underbare främlingen hade

så goda, klara ögon, att hans häpnad genast försvann och han frågade blygt: »hvem är du?» Främlingen log och böjde sig ned mot honom: »Jag är de goda människornas vän», sade han, »då de somnat, kommer jag och sjunger vackra visor för dem; men aldramest älskar jag barnen och skalderna. Jag är Drömmens engel. Vill du nu följa med mig, så skall du få se många märkvärdiga ting?»

»O, ja», ropade Per, och de bleka kinderna blefvo röda af förtjusning. — »Ja, håll bara väl fast Karls guldmynt», sade Drömmens engel och tog honom varsamt upp i sina armar. »Se så, nu bär det af, lille Per, och så länge jag bär dig, ser dig ingen människa.» —

O, hvilken färd detta var. Hur de kommo ut, visste ej Per, men inom några ögonblick voro de midt på en stor gata, der allt ännu var lif och rörelse. De stannade utanför ett fönster, som strålade af ljus och granna färger; det var bokhandelsfönstret. Alla böckerna nickade och vinkade åt Per: »gif oss ditt guld-

mynt, och alla våra gyllne skatter äro dina; vi skola visa dig sköna, främmande länder, vi skola berätta för dig om kungar och prinsar och tappre hjeltar, vi skola öppna för dig diktens förtrollade verld. Lägg du hit ditt mynt och tag mot oss!»

Per blef nästan yr i hufvudet, tusende tankar stormade in på honom. Men midt i vimlet stod ett dock klart för honom; långsamt vände han bort hufvudet och hviskade: »guldmyntet är Karls». De flögo vidare längs snöiga gator, mellan strålande fönsterrader; slutligen stannade de inför ett högt hus, som låg fritt och vackert men i motsats till alla andra var mörkt. Månen sken dock in genom de hvälfda fönstren, och Per skymtade deruppe höga hvita marmorgestalter, sköna hufvuden, som logo mot honom i månljuset. »O, så vackert», hviskade han, och hans ögon glänste. Det hörde sparfvarne, som sutto inkrupna i buskarne utanför porten, och de togo genast på sig en förnumstig min: »hör du, vill du komma hit hvarje dag och se allt detta, vill du lära

dig att sjelf skapa något sådant? Det kan du få, blott du lemnar guldmyntet åt herrarne der. Det ha vi sett hundratals göra.» Lille Per nickade åt sparfvarne: »stor tack för ert goda råd, men ni må veta, att guldmyntet är åt Karl, till varma skolkläder». Sparfvarne förstodo det och stucko hufvudet under vingen; men lille Per lutade sitt hufvud mot engelns skuldra och suckade så djupt, så djupt.

Vidare gick färden, ut ur staden till en vacker byggning, som låg vid vägen, med skog bakom. O, så ljust der var! Drömmens engel lyfte Per upp till ett fönster, och han såg in i en stor, glad sal, strålande som ett ljushaf: ljus i granen, ljus i kronan, ljus kring väggarne, och på borden leksaker och mjuka bullar. Fyra glada barn hoppade och dansade kring granen, och vid bordet nära fönstret stodo en herre och en fru. Frun nickade åt den äldste gossen och hviskade: »hvad det gör mig glad att se honom så kry i år, då jag minnes honom för icke länge sedan som en liten blek krympling». Per

spratt till, och hans ögon lyste: »kan en krympling blifva frisk och stark», tänkte han. Det förstod domherren, som pickade upp korn på fönsterbrädet, och han var genast tjenstfärdig: »ser du doktorn der inne i salen? Lemna ditt guldmynt till honom, och han hjälper dig, liksom han hjälpt gossen derinne, gör dig frisk och stark som andra barn, och då, förstår du, ligger verlden öppen för dig; du kan arbeta och förtjena pengar, blifva lärd, få ett berömdt namn, allt det sköna och härliga på jorden kan du då vinna.» —

Stackars liten Per, hvilka ljusa lockande bilder framtröllade ej dessa ord för honom. Han såg vexelvis på myntet och in i sin följeslagares klara, allvarsamma ögon, slutligen slog han sina armar om engelns hals och gömde sitt hufvud vid hans bröst, snyftande »guldmyntet är Karls!»

Men Drömmens engel bredde ut sina glänsande, hvita vingar och lyfte sig ljudlöst öfver den snöiga jorden, högre och högre i den klara, månljusa luften. Sko-

garne dernere gnistrade och blänkte i sin rimfrostskrud, och stjernorna deruppe gnistrade och blänkte äfven de. Per snyftade ej längre; han kände sig underlig till mods. Hur det var, började luften kännas mild och varm som om våren, och högre och högre stego de, fortare och fortare susade vingslagen. Så kommo de till ett fält af ljusa skyar, hvilka längst bort formade sig till en hög port, som bevakades af en allvarlig gestalt med ett flammande svärd i handen. Toner af underbart välljud sväfvade mot dem genom den blida luften och smekte den lille trötte krymplingens öra. »Hvar äro vi?» frågade han. »Du står vid porten till det eviga lifvets rike», sade Drömmens engel, »så snart som du träder derin, blir du frisk och stark, och vid hvarje steg skall du lära dig mer, se fagrare syner och höra ljufvare toner än under en lång lefnad på jorden. Vill du komma dit?» »O, ja, men jag kan ej lemna Karls guldmynt åt väktaren, och jag har intet annat att ge honom», ropade lille Per ångestfullt. En-

gelen log ett ljust leende: »Om du ej kunnat bevara Karls penning så troget, hade jag aldrig kunnat föra dig hit, men här behöfves intet guldmynt.»

»Nu vet du, att allt det härliga du får afstå på jorden, väntar dig ännu mycket härligare och fullkomligare här uppe, blott du aldrig använder Karls guldmynt. Kom ihåg det och var glad, hur det än går dig, lille Per; och nu ned igen till mor, så att hon ej blir orolig!» Och drömmens engel slöt honom fastare i sina armar och tryckte en kyss på hans panna; så bar det af ned igen i svindlande fart, så att Per måste blunda. Han kände sig så underbart lätt om hjertat och glad till mods.

Slutligen saktades farten, och engelen satte ned honom; Per slog upp ögonen — han satt i sin mors knä, julgranen var tänd, och Karl undersökte med strålande ögon korgens innehåll. »Så godt du sofvit, lille Per», sade mor och strök med handen öfver hans lockiga hufvud. Då kom Per ihåg guldmyntet och ropade på

Karl: »se här har du, det här är åt dig till varma kläder och skolböcker och mycket mer!» Och så tog han store bror om halsen med sina små späda armar och hviskade: »Var rädd om ditt guldmynt, Karl, ty du kan få mycket vackert för det. Men det allra vackraste får man ändå utan guldmynt!»

Skuld.

Gustaf Vasa vid norska gränsen
1521.

Det lider mot vinterqvällen,
Det skymmer allt re'n i byn,
Och snön på de höga fjällen
Försmälter med aftonskyn;
Vidt utåt heden, der skog tar slut,
Sig breda glänsande drifvor ut,
Och dunkel mot himlaranden
Står dyster skog som förut.

Fram öfver den hvita heden
En högrest vandrare går.
Ibland han ser utåt leden,
Så långt som hans öga når. —
Det är, som tyngde en sorg hans själ,
Som toge han nu ett långt farväl,
Som vore han jagad flykting
Med fienden hack i häl.

Så blek är den djupa drifva,
Så mulen den vida rymd,
Och solens sjunkande skifva
Af disiga skyar skymd:
O, Sverige, så slocknar din äras dag,
Så skymmes i töcken din frihets lag,
Och ingen enda har vågat
För din räddning att slå ett slag.

Kung Kristiern har brutit sönder
De väldige herrars makt.
Väl höfdes det svenska bönder
Att vara nu på sin vakt.
Förnimma de ej det smygande tal,
Att våldet nalkas från dal till dal?
Förtryckaren hotar kojan
Och ej blott rikemans sal.

O, bittra öde att lemna
I bojer sitt fosterland,
Och ej, att dess frihet hämna,
Få lyfta engång sin hand!
Tillbaka vandraren ser i harm.
Och sorg, af glödande kärlek varm,
Gör blicken dimmig och hotar
Att nära spränga hans barm.

Se upp, ty en ljusning flammar
Ur skyarnes töckenkrans,
Och tallarnes höga stammar
De rodna i sällsam glans!
Två bönder synas på fjerran hed,
De nalkas så snabbt öfver snöig led;
Se upp, o, du ädle flykting!
Än har ej din sol gått ned.

På hängande snökristaller,
På drifvan, som skimrar röd,
På furornas toppar faller
En gyllene aftonglöd.
I purpur bytes den dunkla skyn
Och strålar, rikt som en framtidssyn
Mot tjusad flykting, som dröjer
Förbländad vid skogens bryn.

Och för hans ögon, som låga
 Af vaknande, spänstigt hopp,
 Mång tusende bilder tåga
 Bland gyllene skyar opp.
 En trotsande här, af honom ledd,
 En bondehop står för blicken tedd,
 Lugn, hotande, omotståndlig,
 Till hårdnackad kamp beredd.

I solens glödande skifva,
 Som sjunker vid himlens rand,
 Han läser, att fritt skall blifva
 Ånyo hans fosterland.
 Han läser, att kufvad är nattens makt,
 Och skuggornas välde till intet bragt,
 Att snart skall i ljus och fågring
 Det dagas från trakt till trakt.

Skuld.

Vår och höst.

När vinterns sista drifva dog,
Och lifvet vaknade i skog,
När våren klädde dal och berg
I hoppets ljusa, glada färg,
Jag tänkte: »sommarn kommer nog».

När sommarns sista blomma dog
För höstens vind i härjad skog,
Jag tänkte: »evighetens glans
En gång skall sprida himmelsk färg
Kring jordens bleka fält och berg.»

Den tanken skänkte dal och berg
En högre skönhet, högre färg.
Mig tycktes att, när blomman dog,
Hon än i döden mot mig log!
Ty hvarje jordens sorg förgår
För glansen af en evig vår.

Aslög.

På lots-stegen.

»Jag säger dig Erik, jag står icke ut med att lefva här ute i blåsten på bergbacken. När vi blefvo fästefolk, trodde jag du skulle låta förmå dig till att flytta in till sta'n och taga en annan tienst. Ser du, sta'n är något annat den; der får man se folk och lefver inte som enstöringar, och så kan man ju' gå och »spasera» utåt landet om söndagarne. Hvad säger du om det, Erik?»

Hon såg ut som om hon kunde tåla litet blåst, den starkt bygda unga qvinnan med det friska, hurtiga utscendet, som dock för närvarande förlorade en del af sitt behag genom den missnöjda minen.

Hennes fästman, den unge lotsen var en kraftig man med grofva, väderbitna drag och djupt liggande, tankfulla, i detta ögonblick nästan drömmande ögon.

»Jag vet ej, hur det kommer sig, Elna, men jag tror inte, det blir en hel karl af mig, om jag kommer härifrån. Här är jag född, och sedan jag var så stor, att jag kunde gå, har jag varit på sjön. Du skrattar åt mig, det vet jag, men jag tycker aldrig bäst om lifvet här, då jag varit ute i storm. — Kom bara upp med mig på stegen en enda gång och se hur det ser ut, när det dra'r upp till storm.»

»Nej, tack vackert! Du tröstar dig nog mig förutan, om du bara får sitta på din gamla stege hela lifvet igenom. Jag kommer aldrig dit, så mycket du det vet!»

Det blixtrade till i hans ögon, och ett bittert uttryck lade sig kring hans mun. Han vände sig tvärt om och gick upp för lots-stegen. Skulle hon ej springa efter honom och försona honom med en kyss? Nej, hon hade ju sagt — —. Hvad han

såg hög ut, då han stod deruppe! Hon kände med sig, att det var en annan malm i honom än i de beundrare, hon haft derinne i staden; han var ej så lätt att försona, då han blef sårad. En underlig beklämning fattade henne; kunde han hafva tagit hennes ord på allvar? — Han kom ej ned och med dröjande steg gick Elna in i lots-stugan, der hon nu bott en månad hos sin faster, den unge lotsens mor.

Stormen, som Erik väntat, var nu här; det hven och brusade, så Elna »hade väl aldrig hört maken», der hon stod vid fönstret och försökte urskilja figuren uppe på lots-stegen i skymningen. Tyst, var det ej ett skott? — Ett till — ännu ett! Var det ett skepp i nöd? Skulle han ut?

Dörren till rummet öppnades nu, och Eriks mor kom in: »Nu har han gifvit sig ut igen, min raske pojke!»

Huru Elnas hjerta klappade af oro! Hon kunde ej sitta stilla: i hvarje ögonblick var hon vid fönstret, men ingenting stod att urskilja. Huru kunde hans mor

sitta der så lugn och sticka på sin strumpa, som om ingenting vore på färde?

Nu var det sängdags, och ännu ingen Erik. Då hördes plötsligt hastiga steg på klippan utanför, en af de andre unge lotsarne stack in hufvudet genom dörren och ropade: »God qväll, madam Bengtson! Skutan är klar, och Erik för in den till hamnen». Elna blef så glad, att hon knappt lade märke till hans sista ord: »I får allt tända lyktan i fönstret, så han kan hitta hit, för han kommer hem i natt.»

Nu gick mor Lina och lade sig, men Elna hade ingen ro förr än hon visste Erik i land. Hon gick oroligt af och an i rummet, tände upp ljus och satte fram litet mat. Tyst, var det ej något, som rörde sig der nere vid stranden? Hon måste ut och se efter. Utan att tänka på hvad hon gjorde, tog hon lyktan, som mor hade tändt, och gick ut på klippan utanför. Hon kunde ingenting se, hörde blott stormens och vågornas raseri. Litet längre ned kanske man såg bättre; hon klättrade hastigt ned för klippan och kom slutligen

fram till lots-stegen. Ljusskenet från lyktan föll i en enda stark stråle utåt hafvet, och hon tyckte sig urskilja en mörk punkt der långt ute. Det måste vara hans båt, och nu först slog henne den tanken, att hon tagit bort lyktan, som skulle lysa honom hem. Der hon nu stod syntes ej ljusskenet så vidt omkring. Skulle hon vända om hem? Men då kanske det redan var för sent. Hvad var att göra?

Efter ett ögonblicks ångestfull tvekan grep Elna fastare tag i lyktan och började försigtigt klättra upp för stegen. Det var ett vågadt företag. Den stora, fristående stegen, som blott uppbars af ett par jernpelare, sattes i en sakta rörelse af stormen, som ryckte i Elnas kläder och flera gånger hotade att släcka lyktan. Men upp *skulle* hon.

Slutligen var hon uppe på den lilla altanlika utbyggnad, hvarifrån lotsarne brukade göra sina observationer. Nu måste han se ljusskenet. — Der ute skymtade hans båt fram bland bränningarne, den kom närmare, — nu stötte den i land.

Nu behöfde han ej längre något ledande ljussken, Elna kunde gå ned. Men då, när den kraftiga viljeasträngningen slappades, kom svindel. Benen darrade under henne, hon kunde ej röra sig ur fläcken och kände en oemotståndlig lust att kasta sig utför. Detta var fasansfullt; hon satte lyktan ifrån sig och satte sig ned; kanske skulle det gå öfver, om hon hvilade sig litet. Ack, om Erik vore der!

Och Erik kom äfven. Redan ute på sjön hade han upptäckt hvarifrån ljusskenet kom, och nu dref honom en aning om hvem det var, som stod der uppe med lyktan, att hastigt springa upp på land och klättra uppför stegen. I nästa ögonblick kände Elna hans starka armar kring sitt lif. »Min Elna, min! Nu kan ingen taga dig ifrån mig!»

Som ett hjälplöst barn smög hon sig intill honom: »hjelp mig, Erik!»

Med hans hjelp var nedstigandet ej så fruktansvärdt som hon väntat, och när de utanför lots-stugan mötte mor, hade Elna börjat återfå sitt vanliga glada jenn-

mod och skämdes smått öfver sin förskräckelse.

»Gud vare lof, du är der, Erik! Den tokiga flickan har ju sprungit ut med lyktan; borde ändå ha' mer' förstånd i skallen.»

»Sörj inte för det, I mor, denna gång har Elna lyst mig hem bättre än någon annan. Och det blir la' inte sista gången, tösen min?»

»Tror du jag går upp på den stegen med lyktan igen, nej du! Men — — annars så har jag dig nog likare än alla andra, det har jag känt i natt.»

»Och så går du upp med mig på stegen i morgon bittida?»

»Vi få la' se.» Hon satte på sig en litet trotsig min.

Men när en ångbåt passerade förbi lots-stegen morgonen derpå, stod en kvinnofigur bredvid lotsen uppe på stegen och viftade med en näsduk i solskenet.

Urd.

Sommarvandring.

Mins du käre, gode fader
Våra långa promenader
Under ljusa sommardagar
Öfver fält och genom hagar,
Lyssnande till vindens ton?
Mins du vågens sqvalp vid bron;
Insjöns klara böljeglitter,
Som kring strandens bräddar spritter,
Der sig höjer allvarsam
Ekens sekelgamla stam,
Der de ljusa
Björkar susa,
Vinden gungar

Lätta löf i hasseldungar?
Friska flägt i skog och hagar!
Friska lif i sommardagar!
Sköna, långa promenader,
O, gör ofta om dem, fader!

Skuld.

På berget.

»Se, det vore ett parti för henne», sade tant Karin. »Ja, hon vore väl tokig, om hon ej tog emot det», sade tant Fina. »Tänk, ett sådant vackert par det skulle bli», sade tant Karin.

»Men», invände lilla Louise tvekande, »hvad skulle gamla grefven säga om att få en fattig liten prestdotter till sonhustru?» — Det var sällan lilla Louise vågade yttra sig inför sina tanter. Också togs det emot med mycket ogillande.

»Hvad han skulle säga! Den dryge gamle gubben! Ja, det tycker jag väl om; en så vacker flicka hittar man ej i hela Sverige.»

»För resten äro de ju sysslingar», sade tant Fina.

»Nej, äro de det»! — »Åh, verkligen?»
 »Är det möjligt?» — Allmän förvåning
 bland alla tanterna.

»Men nu kallnar kaffet», sade tant Karin, reste sig och slog i. »Skall det vara, goda fru assessorskan? Åh, bevars, så litet; var så god och tag litet mera dopp! Louise, kom och gå ikring med kopparne! Var' så god', mina damer och håll till godo. — Jo, som sagdt, de äro verkligen sysslingar, på mödernet, förstås; och nu påstås det, att unga grefven skall öfvertaga egendomen i höst, och då skall han väl gifta sig också.»

»Nej, skall han det»? — Och några nyfikna ansigten sågo upp bakom kaffekopparne.

»Ja, hvem kunde han få, som skulle passa honom bättre», sade tant Fina.

»Men», sade fru assessorskan. Alla tystnade och sågo upp, ty alla brukade tystna och se upp, när fru assessorskan talade. »Mina damer, hafven I tagit i

öfvervägande, att fröken Magda är en prestmans dotter. Hur skall hon kunna finna sig i det öfverdådiga lif som grefvens föra? Hon är ju från den spädaste barnåldern van vid ett stilla och enkelt hemlif. För en ung och oförderfvad själ som hennes har ju det verldsliga intet behag.»

Alla tego och beundrade visheten i fru assessorskans tal. Och hon var också van att bli beundrad på alla kafferep i hela Trosa; hon gick först i dörrarne, satte sig midt i soffan och uttryckte sig alltid med värdighet.

»Hon skulle kanske bli olycklig», sade en ung fru, som läspade.

»Det tror jag visst inte», sade tant Karin. »Grefve Rütger skall vara mycket god och ädel, och för resten har han redan fäst sig vid henne.»

(I korus), »Åh, är det möjligt!»

»Ja, han har varit på visit hos kyrkoherdens tre gånger, säger tre gånger på en månad. Sista gången var fröken Amelie med och bjöd henne ut till Björnhalm.»

»Nej! Och reste hon?»

»Ja, hon for ut häromdagen i deras ekipage.»

»Ja, säg det. Hvad kan inte ungdomen taga sig till nu för tiden? Men att fru pastorskan, som är så förständig!...»

De gingo långsamt af och an i parken, under det solen sjönk derborta vid horisonten. Då och då bröt sig en stråle genom löfmassorna. På dammen, der svanorna simmade, låg ett blekt, rosigt sken, och i halfdunklet under de släpande grenarne blommade hvita näckrosor

Hon gick der med sänkt hufvud, tyst och blyg, och lyssnade med tankspridd min till hans artigheter.

Grefve Rütgers ansigte mulnade allt mer och mer. Han var ej van vid motstånd. Snart var hela hans förråd uttömdt, och ännu hade han ej fått en enda blick ur de der drömmande, blåa ögonen. Dessutom var der hos henne ett lugn, som förargade honom. Men vacker var hon,

det var då riktigt säkert; vackrare än någon af de andra.

De kommo fram till kullen, der drifhusen lågo. Hon stannade, såg sig om och drog djupt efter andan. Så underbart vackert! Lena, mjuka gräsmattor, så långt ögat nådde; grupper af kastanjer och lindar; blommande rosor omkring dem. Derinne skymtade en vattenkonst mellan palmer och begonior. Hade hon ej nu sett all världens härlighet?

»O», utbrast hon plötsligt, »hade jag en sådan egendom, så ville jag visst aldrig lemna den!»

Grefve Rütger log. »Det är just hvad jag tänker», sade han. »I höst ämnar jag slå mig ned här på allvar.»

»Men onkel är ju hela vintrarne i Stockholm?»

»Ja, det är ju komitéer utan ända och riksdag och allt möjligt. Men jag skall nog ha treffigt här ändå.»

»Och du skulle stå ut med en hel vinter på landet ensam!»

«Hvarför ensam?» sade han med sänkt röst.

Hon vände hastigt bort hufvudet.
»Nej, nej, det var omöjligt! Men hvad menade han? Hvad kunde han mena.»

»Det är sant», sade hon lugnt, »Amelie kan ju vara här långa tider och Tant kanske också.»

Grefven bet sig i läppen af harm.

»Nej, nu börjar det bli kallt, tror jag.»

Hon svepte om sig schalen och gick in.

Det var först om qvällen, då hon kom upp på sitt rum och började reda ut tankarne, som hon förstod, hvad det var som försiggått emellan dem. Men då kom också frestelsen öfver henne, starkare än förut.

Tänk, allt hvad hon längtat efter så många år: konst, musik, poesi! Och så dessutom att få njuta af alltsammans, sorgfri, bekymmerslös!

Hon föll på knä, borrade ned ansigtet i kuddarne och gret. Det var en lång och het kamp.

Till slut reste hon sig, torkade bort tårarne och satte sig ned att skrifva till modren. Men det ville ej bli sammanhang i brefvet.

»Mamma», skref hon, »nu har jag känt hvad rikedomen är. Den är en magt. Den tjuisar, den lockar. Den tar mig som en förtrollning. Tänk, hvad det är att lefva sorglös och kunna få allt hvad man vill och inte veta af några hinder!

Men jag kan inte, det vore orätt.

Jag behöfver osynliga rikedomar. Jag är ej skapad för det förgängliga.

Rütger gör mig så förlägen; jag vet aldrig, hvad jag skall svara, när han säger mig artigheter. Då tiger jag bara; säg mamma, är det inte bäst?

Mamma, jag är så ytlig och fåfäng. Det är så svårt att vara fullt sann.

Nu längtar jag så mycket hem. Helsa alla syskonen och bed dem, att de inte rifva sönder sina kläder, förrän jag

kommer hem. Annars förderfvar mamma sina ögon aldeles.»

Då hon lagt igen brefvet och skrifvit utanskriften, satt hon ännu en lång stund och stirrade på det. Inom ramen af dess blåa kanter såg hon underliga bilder. Hon såg en konung på sitt triumftåg genom verlden. Hon såg stora hopar af menniskor rusa fram för att böja sig och kyssa den gyllene manteln. Hon såg hans kalla händer gripa in i hvar och ett menniskolif, i hvarje hem, öfverallt.

Sedan såg hon sitt eget hem; fadren i sin gungstol, trött och tankfull; modren vid lampan med sin sykorg, bredvid henne lilla Erik, med den der lappen på högra knät, som hon kände så väl till; bröderna vid sina lexor. Hon såg det der hålet på Adolfs jacka, som hon gråtit öfver en hel qväll, när hon inte kunde stoppa det väl. Och värst af allt, den der fåran på mammans panna, som hon försökt kyssa bort. Tänk om hon kunde, om hon kunde släta ut den.

Ett ord, ett enda litet ord.

Var det ej sjelfviskt att tänka så mycket på sin egen lycka?

Men det der ordet skulle vara sanning. Det skulle ju vara full sanning.

Åter störtade tårarne fram, och åter låg hon der på knä, grät och bad. Ja, sanning, Herre!

Och så gick triumfatorn förbi detta unga hjerta, utan att isa det. Han förde henne upp på berget och visade henne all verdens härlighet, men hon var räddad och gick derifrån, utan att hafva tillbedit honom.

Tanterna blefvo mycket förvånade, då Magda kom hem oförlofvad. De afhandlade det på nästa kafferep och befästades ännu mer i sin tro på fru assessorskans visdom.

Aslög.

Elfvorna.

När solen flytt i vester,
Och mörker faller på,
Vi elfvor, nattens gäster,
Till våra sysslor gå.

Vi råda öfver blommor
Och frukter utan tal,
Tills kulna hösten kommer
Och bringar död i dal.

I ljusa sommarnätter,
I månens stilla glans,
På daggbestänkta slätter,
Vi samla oss till dans.

Vi tråda syskonringen
Allt under himmel blå.
Man ser oss då — men ingen
Kan lilla elfvan nå.

Ty lätt med månens strålar
Vi elfvor flykta bort,
Förr'n morgonrodnad målar
Sin guldglans inom kort.

Idun.

Aspen.

På gården vid herresätet stod en gammal asp, som stått der i många, många år. Der hade en ande sin boning, som en gång varit god och lycklig men brutit mot de lagar, Skaparen utstakat för alla andeväsenden och fått till straff att vara bunden vid ett bräckligt träd. Han hade länge sedan insett sin skuld, och när han suckade och sörjde deröfver, gick der en dallring genom aspens alla löf.

Det var en sommardag, solen sken, himlen var djupblå, och allt bar en prägel af lycka och fröjd. Lyckliga tycktes äfven de unga tu vara, som sutto på gräsbänken under 'aspen, det var i dag deras

bröllopsdag, en dag full af utsäglig lycka, men också af heliga; ansvarsfulla löften.

Anden böjde sig ned ur sitt fängelse och såg in i deras ögon, och all den soliga glädjen i naturen rundt omkring tycktes honom förblekna mot den kärlek, som strålade i dem. Häftigare än någonsin väknade då hans längtan efter försoning, och han vände sig mot höjden i en varm, brinnande bön. — Och se, då ljöd genom vestanvindens sus en englaröst, som sade: »Du skall vinna försoning, om detta unga par, ifall det blir dem förunnadt att lefva tillsammans i femtio år, under denna långa tid troget hålla samman i lust och nöd och aldrig svika hvarandra i kärlek och tro.»

* * *

Femtio långa år hade förrunnit. Åter var det en vacker sommardag med gyllene solsken; lif och fröjd rådde i hela naturen. De unga tu, nu gamla vordna, gingo åter i samma trädgård på sin bröllopsdag, medan på afstånd hördes lifliga samtal

och muntra skratt af barn och barnbarn, som samlats för att fira deras guldbryllup. Samma kärlek strålade ännu varm i deras ögon, fast år och sorger härjat deras ungdoms fågning och försilfrat deras hår, ty allt mera trofast hade de slutit sig till hvarandra, ju närmare de kommo sitt gemensamma mål.

De stannade vid den plats, der aspen stått. Nu stod den ej der, den låg kullfallen på jorden, och bladen dallrade ej mer. Försoningen var vunnen, anden var frigjord! — Och åter ljud genom vestans sus en englaröst som sade:

»Blott genom ett helt lif i kärlek och tro kan människan bidra till att lyfta den slöja af skuld och fördömelse, som hvilar öfver allt ändligt. Välsignade varen I gamle och välsignad eder lifsgerning!»

Urd.

Två tiggare.

»**D**in broder hungrar, gif en beta bröd,
Räck bågarn fram, från dina läppar tagen,
Gif manteln varm, från dina skuldror dra-
gen!

Fördrag min brist, räck ut din famn, gif
stöd,

Gif tålamod, gif saktmod, hela dagen!

Kom, hjälp mig upp och värm mig vid
din barm;

Gif ord, som tröstå, gif en tår, som glöder,

En blick af eld; gif bröd, som anden föder,

Den kärlek, som ur hjertat strömmar

varm!»

Så klagar en på verdens marknadstorg.
Den andre lyss dertill med hemlig sorg.
»Håll upp, min broder, ty du vet det ju,
Du vet, jag är en tiggare som du.»

Aslög.

Hemkomsten.

Dramatiskt utkast.

Personer:

Mor Brita.

Hans, hennes son, fiskare.

Ingrid, en bondflicka.

Två Drabanter.

Handlingen försiggår i närheten af Trelleborg vid jultiden 1715. En fiskarstuga. Till venster en spisel med flammande brasa. Till höger ett blåmåladt skåp. I fonden en dörr, till venster om denna ett fönster, till höger ett träbord med bänkar.

Mor Brita framför spiselns vid sin spinnrock, ser emellanåt ut med en orolig blick. Ingrid vid fönstret.

Ingrid. Nu är han ute! Stormen tar i seglen, och båten skär som en pil genom vågorna! Ser du, ser du, mor?

Mor Brita (buttert, utan att se upp). Jag trodde ändå, att du höll ett grand af oss.

Ingrid (vänder sig hastigt om; med armarne om mor Britas hals). Skulle jag inte hålla af eder, som varit så goda mot mig allt sedan får stupade i kriget, då jag var ett litet barn.

Mor Brita. Och ändå ville du, att Hans skulle ge sig ut, och jublar åt att se honom i storm och fara.

Ingrid (reser sig). Derfor att jag aldrig tycker så bra om Hans, som då han vågar lifvet för att hjälpa någon stackare in mellan de farliga bankarne. För öfrigt var det han sjelf, som ville. (Står åter vid fönstret).

Mor Brita. Och du som dref på, ja. Hvem bryr sig om gamla mor och hennes ångslan?

Ingrid (ser oafvändt ut). Sådana vågor! Den ena högre än den andra. Skall

båten derborta kunna hålla ihop till Hans hinner fram?

Mor Brita (reser sig). Hvar är det främmande seglet?

Ingrid. Det har törnat mot banken och sitter fast. Nu är Hans nära!

Mor Brita. Vågar sig nära banken i sådan storm! Nej, mina gamla ögon tåla ej den synen. (Sjunker tillbaka på stolen och vaggar klagande fram och tillbaka). Min gosse, min gosse!

Ingrid (klappar händerna af förtjusning). Bra gjordt, Hans!

Mor Brita. Hvad är det?

Ingrid. Nu har han dem båda i båten, jag ser dem tydligt! — Nu vänder han. (Närmar sig mor Brita). Mor, mor, hvad jag är glad!

Mor Brita. Vänder han! Gud vare lof, då är värsta faran öfver. Men att komma oskadd från banken, då sjön går som nu, det skulle inte mången gjort son min efter!

Ingrid. Nej, mor. Sådan käck soldat Hans skulle blifvit!

Mor Brita (spinner åter; vresigt som förr). Ja, hade det berott på dig, vore han det nog. Men tacka du Gud, att han ej —

Ingrid (häftigt). Det kan jag inte, mor (sätter sig på en pall bredvid henne). Då jag var liten, gret jag vid berättelsen om nya segrar och raska bedrifter, öfver att Hans ej var med. Han var bara pojken då; men om du visste, hur ofta sedan det grämt mig att se honom gå här hemma, då alla raska karlar vidt och bredt omkring följt kungen i krig. Inte ens då faran var som störst, och den tappre Gref Måns bådade upp folk att slåss med Dansken, — inte ens då var han med.

Mor Brita. Då ville han nog; väl att jag stod i vägen.

Ingrid. Ville han? Hvad säger du, mor?

Mor Brita. För gamla mors jämmer och tårar hängdes bössan tillbaka på spiken, och han stannade.

Ingrid. Det var därför han gick omkring så tung och mulen den tiden. Staccars Hans!

Mor Brita (ser åt fönstret; far upp).
 Här sitter jag och pratar och tänker ej på något varmt åt dem, då de komma genomvåta, frusna stackare; de äro ju straxt i land. Skynda dig, Ingrid, och sätt på gröt, medan jag går ut och skaffar mjölk (vänder sig om i dörren). Men så mycket du vet Ingrid; skinkan och ölet, som stå i skåpet der, får du ej röra, de må vara hur hungriga som helst. Det är vår enda helgdagsmat till julen (går).

Ingrid (ensam; tar ned grytan och gör tillrustningar för gröten). Jag undrar hvilka de främmande äro (ser ut) — jäså den ene går bort — den andre kommer hitåt med Hans. Kan det vara — nu skymmer berget — ja det är en soldat! (klappar händerna). Så roligt! Nu få vi höra om kriget och kungen. (Åter vid spiseln och rör i grytan). Kungen ja; jag kunde våga mitt lif på, att han vill landets bästa, hur mycket de än knota mot honom. Ack om jag vore gosse; om jag blott en enda gång finge stå i ledet, då han rider förbi, och med handen vid mössan

säga: »Gud bevare ers Majestät». (Under det hon talar inkomma Hans och förste drabanten).

Förste drabanten. Är det mig helseningen gäller?

Ingrid (åter vid grytan). Välkomna! Var det svårt, Hans?

Drabanten. Vågorna voro ej goda att tas med, men Hans der var dem vuxen (lägger handen på hans axel). Tack skall du ha för besväret, du gjorde dig att dra oss i land.

Hans. Tag af er kappan, den är genomvåt, och värm er vid spiseln!

Ingrid. Ja, och berätta om kriget tills gröten blir färdig!

Drabanten. Kriget? — Det ären I väl trötta på för länge sedan.

Ingrid. Om blott kung Karl vore hemma igen!

Drabanten. Är det allas önskan?

Ingrid. O ja, då skulle segrarnes tid komma på nytt!

Hans. Först då kunde landet hoppas på fred med ära. (Drabanten sitter tyst

med korslagda armar och stirrar in i elden).

Ingrid (med sakta röst). Hans, du! Den der är ingen simpel soldat.

Hans. Det tänker jag också.

Ingrid (på samma sätt). Hvarifrån kom han?

Hans. Från Stralsund; med blott en kamrat har han seglat öfver i stormen och fast ingendera kände till stranden, tror jag de skulle tagit sig fram ändå, utan min hjälp.

Ingrid. Åh du, jag tänker de blefvo nog litet glada då du kom.

Hans. Han *skulle* tagit sig fram! Så fort han kommit i båten, var det han som befalde, och jag som lydde; jag tror sjelfva hafvet måste lyda honom!

Ingrid. Hans, du är förtrollad!

Hans. Skynda dig du med gröten! Han der har ingenting ätit i dag.

Ingrid (rör i gröten, drabanten reser sig och går fram till fönstret). Hur länge är det, sedan ni drog ut i kriget?

Drabanten. Det är femton år sen

jag sist stod med min fot på Sveriges jord.

Ingrid. Så mycket, mycket ni varit med om.

Drabanten. Ja, jag har slagits med ryss och polack väl hundrade gånger.

Ingrid. Var ni med vid Narva, vid Düna, vid Clissow, vid Holofzin, vid —

Drabanten. Ja, vid Pultava med.

Ingrid. Har ni talat med kungen?

Drabanten. Åh ja, några gånger.

Ingrid (släpper slevven i sin ifver). O, ni måste varit med om några af hans äfventyr. Är det sant, att de voro väl hundra turkar kring honom vid Bender, men att ingen tordes röra honom, förr än han snafvat och fallit omkull?

Drabanten (småler). Det går många historier om kung Karl, har jag hört, och en del af dem kan jag gå i god för.

Ingrid. Hvar är kungen nu?

Drabanten. I Stralsund.

Ingrid. I Stralsund! Inte bland turkarne längre! Då kommer han kanske snart tillbaka?

Drabanten. Kanske. Men har du ej gröten färdig barn. Jag är hungrig.

Ingrid (vänder sig hastigt). Hjelp mig du Hans att lyfta af grytan; seså —

Hans. Ingrid! — Du har bränt vid gröten! (Ingrid står häpen).

Hans. Jo, det är just vackert! Låta honom vänta frusen och hungrig och så ge honom vidbränd gröt! (Ingrid sänker hufvudet gråtfärdig).

Drabanten. Tag ej så illa vid dig, jag skall nog hålla till godo.

Ingrid. Nej, nej, nej! Den otäcka gröten vill jag ej sätta fram för en soldat! (går med hastigt uppklarnande ansigte, fram till skåpet). Nu vet jag! Mor må säga, hvad hon vill. Den som i femton år vågat lifvet för kung och land må väl vara värd litet helgdagsmat första gång han är hemma igen (tar fram skinkan och ölet, som hon ställer på bordet). (Till drabanten). Håll till godo med detta så länge, medan jag kokar ny gröt.

Drabanten. Tack (slår sig ned och börjar äta; till Hans). Skall du ej äta

med? (Hans sätter sig). Hör på min vän, du är stark och dugtig, hur kommer det sig, att du ej blifvit soldat?

Hans. Jag har min gamla mor att försörja.

Drabanten. Din gamla mor — åh det är hon som kommer här. God dag mor!

Mor Brita (kommer in genom dörren med en bunke mjölk och en tallrik fisk; nickar fryntligt). Goddag igen! Håll till godo med hvad mitt fattiga hus förmår (får se skinkan och ölet). Ingrid, du olyckliga barn, hvad har du gjort?

Ingrid. Gröten blef vidbränd.

Mor Brita. Den rara skinkan — och ölet mest utdrucket.

Ingrid. Mor, han är soldat och har varit borta i femton år!

Mor Brita. Hvad rör det mig? Som om det vore någon förtjenst att flacka världen omkring och slåss med ryss och polack, medan åkrarna här hemma ligga obrukade.

Ingrid. Men, mor, han har följt kungen?

Mor Brita. Kungen ja; om jag begriper hvarför han gaf sig i onyttiga krig, som rycka son efter far från arbetet här hemma.

Drabanten. Hade det varit bättre att fienden tagit landet, mor?

Mor Brita. Hvarför blir han så länge borta? Hvarför skaffar han oss inte fred? Han skulle se hur det står till i landet.

Drabanten (reser sig). Kungen gör hvad han pröfvar bäst.

Andre drabanten (inkommer och gör ställningssteg vid dörren). Nu har jag hästar, Ers majestät!

Ingrid och Hans. Kung Karl!

Mor Brita (lyfter armarne mot himlen). Kungen!

Kung Karl. Ja, då rida vi. — Vänta litet, utan helgdagsmat skall ni inte bli för min skull ändå (framtager några daler ur fickan). Se här mor — och lita här efter på kungens goda vilja!

Mor Brita (snyftande). Gud nåde mig, som trätte så! Kunde jag blott visa honom att det är honom så hjertinnerligen

väl unnadt — alltsamman — nu då han kommit hem igen! Nu må han taga hvad han vill!

Kung Karl. Hur var det mor? Kungen har ryckt far och söner från plogen och slösat landets kraft på onyttiga krig. Har han då ej tagit nog?

Hans. Tag mig med er, Ers Majestät.

Kungen. Seså mor — unnar ni mig er son?

Mor Brita (med ansträngning). Han må gå med Gud. Jag anade, att det skulle komma dertill en gång.

Kungen. Följ oss då! (Hans springer upp).

Ingrid (lemnar honom bössan, som hon tager ned från väggen). Här har du fars gamla muskedunder; hur ofta jag längtat att se den i din hand! Jag skall sköta väl om mor och båten, det lofvar jag och tänka på dig, och då kungen segrar, skall jag glädjas dubbelt, för att du är med!

Kungen (tankfullt, för sig själf). Om kungen segrar —

Ingrid. Ja, glädjas till och med om du stupar i striden för kung och land!

Hans. Du gråter, Ingrid lilla! Du håller då riktigt af mig ändå?

Ingrid. Visst håller jag af dig!

Hans. Och du väntar på mig hos mor, om det än dröjer länge, innan jag kommer tillbaka?

Ingrid. Hvart skall jag annars ta vägen? Tag nu afsked af mor — kungen väntar.

Hans. Farväl, mor.

Mor Brita. Gud signe dig, min son!

Kungen (till Hans). Nu sättes ditt mod på hårdare prof än sist i båten, fast det stormade bra då. — Tack för edert mottagande Ingrid lilla och mor Brita — och nu farväl! (Går ut följd af karolinan och Hans. Mor Brita gömmer ansigtet i händerna. Ingrid med strålande ögon gör honnör liksom då kungen kom).

Ingrid. Gud bevare Ers Majestät!

Skuld.

April.

Qå vintern rasa gerna,
Den stackars frusne tok,
Och dölja sol och stjerna
I tunga skyars dok;
Må snön till jorden falla
Så hotande den vill,
Vi svara muntert alla:
April, April, April!

I morgon blickar solen
Ur molnens fångsel re'n
Och drifver upp mot polen
Sin fiende igen.
Hvad gagna snö och isar,
När våren herska vill?
Han dem på dörren visar:
April, April, April!

S—d.

Frestelsen.

På enslig strand vid hafvet går stolt en
ungersven
Och stilla vid hans sida hans aldra bästa
vän.
Då kommer hafvets drottning, så vän i
perleskrud,
Och öfver vågen klingar den trolska sån-
gens ljud:
»Stig ned och blif vår konung,
Riddar Tönnel!»

»Jag herskar öfver hela det hundramila
haf.

Jag väcker stormens andar och lockar
skepp i qvaf,

Jag vinkar blott med handen — hon tystar
vågens knot,

Och hafvet som en spegel sig breder för
din fot.

Stig ned och blif dess konung,
Riddar Tönne!»

»Jag har ej magt att herska utöfver vind
och våg,

Jag har blott ljusa tankar och sommar-
varm en håg.

Men när din ande kämpar för sanning och
för rätt,

Då skola mina böner dig göra segern lätt.
Följ icke vågens dotter,

Riddar Tönne!»

»Du hafvets stolta drottning, ej mer du
frestar mig!
Min vän, du allra bästa, väl må jag tacka
dig!
Ty hvad är magt och ära, och hvad är
gods och guld,
Mot tysta, varma böner af den, som är
mig huld?
Din bön det är, som räddat
Riddar Tönne.»

Skuld.

Bäcken.

Fn liten bäck der flyter så lugn och
silfverklar,
Han är så nöjd med lifvet och ständigt
lika klar,
Han vattnar strandens tufvor och deras
blommor små
Och verkar så i tysthet sitt goda, han
också.

En källa är hans moder. I skogens tysta
famn
Hon ligger der så stilla, fördold och utan
namn;
Vid hennes sköna stränder har mossor
mjukt sig lagt,
Och rundt omkring stå ekar och tall
och gran på vakt.

Och skogens djur de komma att törsten
släcka få
I hennes friska vatten, det klara, djupa
blå.
Hon bjuder det åt alla och alltid
vänlig är
Och därför hafva alla den tysta källan
kär.

Och ville du ej vara i bäckens ställe, säg,
Och lif och krafter gifva det brutna vid
din väg?
Och ville du ej vara den klara källan lik,
Så älskad och välsignad, så undangömd
och rik?

Idun.

Elie syn.

Nattens skymning tungt sig breder
Öfver Horebs brända håll.
Solen gått i skyar neder,
Ingen stjerna syns i qväll;
Det är tyst på öde fjäll.

Stödd mot grottans vägg profeten
Blickar mörk i öknen ut.
Ändlöst djup som evigheten,
Utan gräns och utan slut
Bredes den för ögat ut.

»Gud», han klagar, »du, som gifvit
Här de helga budens tal,
Se, ditt folk dig öfvergifvit,
Se, ditt folk böjt knä för Baal,
Offrat i hans tempelsal.

Mot de falska har jag ljungat,
Lagens vreda åskor väckt.
Din förbannelse jag slungat
Mot den ohörsamma slägt,
Kämpat, straffat oförskräckt.

Ty mitt mål såg stort jag hägra
Bortom år af kamp och krig:
Dig, o Herre, såg jag segra,
Folket återfördt till dig,
Fritt och renadt genom mig.

Nära, nära syntes målet
Nyss på Karmels fria höjd,
Då du tände offerbålet
Med en blixtn bland molnen röjd,
Helsad med oändlig fröjd.

Då jag såg bedragarhopen
Fängslas, dräpas på mitt bud,
Då jag hörde jubelropen
Af ett folk i högtidsskrud:
»Herren är allena Gud!»

O, då trodde jag att lyktad
Lögnens långa skymning var:
Mörkret skingradt, dimman flyktad,
Himlen åter sommarklar,
Ve, hur djupt jag svikits har!

Nu mitt lif de vilja taga,
Hvem kan hejda strömmens lopp?
Hvem är mächtig nog att draga
Detta folk ur lögnen opp? —
Herre, gif mig du ett hopp!

Och sin panna djupt han böjer
Bidande Jehovahs ord.
Stum, högtidlig tystnad dröjer
Andlös kring den vida jord,
Ej den minsta fläkt blir spord

Skall han komma — skall han tala
 Till sitt folks betryckte son?
 Hör — då brytes nattens dvala
 Af en susning långt ifrån,
 Och den växer snart till dån.

* * *

Stormen är det, som ur djupet ryter
 Brusande med magt mot bergets rand,
 Krossar klippor, hållar sönderbryter,
 Jagar upp i hvirflar öknens sand.

Och Elia hör den fly i tjerran,
 Spanar längtansfullt från grottans dörr.
 Hvarför, hvarför steg då icke Herran
 Ned på stormens vingar, nu som förr?

Se då bäfvar marken, klippan remnar,
 Berget kläder sig i flammeskud;
 Fjällets topp Elie blick ej lemnar,
 Ack, han synes icke, eldens Gud! —

Doft bortrullar åskan, bullret tystnar,
 Elden slocknar under grus och mull.
 Men naturen än i dunklet lyssnar,
 Och Elia bidar aningsfull.

»Med hvad tecken, med hvad mäktigt
 under»

Vill du, Herre, tala till mig här,
 Då ej stormens brus, ej åskans donder
 Mägtar tolka hvad din vilja är?»

* * *

Sakta skingras alla de tunga töcken,
 Klara skimra gryningens stjerneljus.
 O, då höres långt i den tysta öken,
 Liksom sakta vingslag, en vårvinds sus.

Rymden fylls af susande vingslagen,
 Fjerran, fjerran flyktar all nattens skräck.
 Men Elia skyler, af fröjd betagen,
 Bäfvande, sitt anlet i mantelns veck.

Suset kommer närmre längs öknens bana,
Växer, når hans öra i klara ljud.
Gud Jehovahs väsen han börjar ana,
Böjer stum sitt knä inför lifvets Gud.

Han, som kunde talat i eld och lågor,
Genom åskans stämman, i stormens brus,
Kom med lifvets svar på de bittra frågor,
Kom vid morgongryning, i vårvinds sus!

Skuld.

Solsken.

Gyllne solsken blänker
Öfver böljetopp,
Och mot stranden stänker
Hvita skummet opp,
Klart mot djupet brytes
Sommarhimplens glans,
Och i perlor bytes
Skummets sköra krans.

Hör, hur vågen brusar
Högt i trotsig gång!
Det är magt, som tjusar
I den friska sång.
I hvar droppe strömmar
Ungdomsmodets håg,
Bragdens stolta drömmar
Hägra öfver våg.

O, hur vid är världen,
Full af hopp och lust,
Lockar ut till färden
Mot den fjerran kust,
Lockar ut det käcka
Mod till farans dans,
Vet att längtan väcka
Efter segrars glans.

Liksom våg mot stranden
Brytes gång på gång,
Bryts den unga anden
Ock mot bojans tvång.
Men, hvem vet! Hvad mäftar
Ej hans viljas stål,
Då i glans han fäktar
För ett härligt mål?

S—d.

Liten Karin.

Berättelse.

Det var en vacker höstdag 1570 strax utanför staden Vesterås. Solen lyste klar och varm och tycktes göra ett försök att återkalla sommarens lif och glädje, men förgäfves, öfverallt såg man höstens spår. Det låg en vemodigt fridfull stämning öfver landskapet; de vackra, skiftande löfven föllo sakta till marken, en och annan enslig blomma, som ännu trotsat frosten, stack fram här och der bland stenarne, och flyttfoglarne seglade i stora skaror genom den klara luften på väg till var mare länder.

Två personer, som tycktes komma från staden, stannade nu på en liten höjd med fri utsigt öfver Mälaren men åt andra sidan begränsad af en liten björkdunge, öfver hvilken höjde sig Vesterås gamla slott och litet längre bort domkyrkotornet. Den ene mannen, hvars drägt tydde på en hög samhällsställning, ehuru den nu var sliten och nött, kastade sig ned på en sten och stirrade dystert framför sig; hans ännu vackra drag voro härjade af sorger och utsväfningar. Hans följeslagare, som tillika tycktes vara hans bevakare, var en gammal krigsbuss, ur hvars fårade ansigte dock en viss butter godhjärtighet framlyste. Några af hans kamrater tycktes uppehålla sig i närheten, ty sorl och glam hördes från en ölstuga några hundra alnar derifrån.

Gamle Lars började likväl snart önska, att han haft dem närmare tillhands, ty hans fånge hade rest sig upp och började gå rundt omkring stenen, der han nyss suttit, i det hans ögon blefvo allt mera vilda och han mumlade något, hvaraf Lars blott hörde :

»Sturens blod himlens straff.» —
 — — I detsamma hördes från björkdun-
 gen en klar, välljudande barnaröst sjunga
 den vackra folkvisan »Hvar har du varit
 så länge, du Sven i Rosengård?» etc.
 Fången stannade nu plötsligt, hans drag
 veknade och han utropade med en obe-
 skriflig längtan i rösten: »Liten Karin!»
 — »Här är jag», svarade en glad barn-
 röst, och en liten bondflicka, omkring 10
 år gammal, med ljust, lockigt hår och blå
 ögon, kom framspringande med en bukett
 af lingonris och vilda blommor. Hon
 stannade förskräckt, då hon fick se de
 båda männen och mumlade: »jag trodde,
 det var Per.»

Fången drog henne till sig och sade
 sorgset, i det han åter satte sig ned på
 stenen: »heter du också Karin?»

»Ja, Karin Olsdotter», sade den lilla
 flickan, som blef helt frimodig igen, då
 hon såg, att den främmande herrn ej var
 farlig utan blott såg sorgsen och olycklig ut.

»Hvem har lärt dig sjunga så vackra
 visor?»

»Det har Per, granna's Per, han har fått lära läsa af presten och kan berätta så mycket vackert, då vi leka kung och drottning på loftet»

»Så skolen I aldrig leka, det är en farlig lek», sade han strängt, och en mörk skugga for öfver hans drag, men då han såg den lilla flickans förskräckta min, tillade han vekare. »Du och Per kunna nog leka man och hustru ändå, men Per skall växa upp till en dugtig bonde, och du skall aldrig sträfva att bli något annat än hans trogna hustru, lofva mig det, liten Karin.»

Hon såg rakt in i hans ögon med en klok blick, ehuru hon ej riktigt förstod honom, och svarade allvarsamt: »Ja, jag ska bli hans hustru, när jag blir stor, och vi ska' bygga oss en stuga på backen bredvid sjön.»

Gamle Lars, som ängsligt sett sig omkring under detta samtal mumlade nu något om, att det var tid att återvända till slottet. Hans fånge hade emellertid bedt Karin sjunga en visa, och hon sjöng

nu »Det var två såta vänner, som höll hvarandra kär», med sin friska, klara röst. När hon slutat, lade han sin hand smekande på hennes hår, under det en tår glimmade i hans öga. Han tog derefter en guldkedja af sin hals och räckte den åt barnet, hvarvid något liknande ett leende for öfver hans dystra drag. »Vill du gömma den som ett minne af Erik Vasa, hvares sorg du lindrat med din sång, och bära den, när du gifter dig med Per, liten Karin? Gif du mig dina blommor i stället, så är jag nöjd.» Nästan förskräckt för det glittrande guldets räckte den lilla flickan honom sina blommor. Han for ännu en gång med handen smeksamt öfver hennes ljusa hår och aflägsnade sig sedan långsamt.

Gamle Lars vände sig om, i det han följde honom, och hviskade i en hotande ton: »Du är Greta Olsas dotter, kan jag begripa. Om du visar det der glittret för någon annan än mor och Per, så blir både du och jag olyckliga. Så mycket du det vet, akta dig, flickunge — — —.»

Hvad mor och Per sade, då de kommo tillbaka från marknaden, kan jag ej berättta, men det vet jag, att när Karin räckte Per handen framför altaret 10 år derefter bar hon kung Eriks smycke. Och sägnen tillägger, att brudarna inom hennes släkt bära det än i dag på sina högtidsdagar.

Urd.

Svamparne.

Allt inför elfvornas drottning så
Den lilla tärnan bedröfvad klagar:
»Hvar, o, min drottning, skall du väl få
Din ljusa boning i dessa dagar?
Ack, liljan bäddats i höstlig graf,
Och rosenbladen ha fallit af,
Blåklockan slutat att ringa,
Violer finnas slätt inga.

Men än är skogen så frisk och grön
Och höstens dagar så ljufva,
Och mossan ligger så mjuk och skön
Kring hvarje svällande tufva.
Ej kan du bo under hällens tak,
Ej stänga in dig i trångt gemak,
Så länge solen vill skina;
Tids nog då stormarne hvina!

Men elfvadrottningen log och såg
På mjuka tufvorna neder.
»Var lugn min tärna, var glad i håg,
Er drottning sörjer för eder.»
Så sagdt; hon sträckte sin spira ut
Och se, der marken var kal förut
Stod plötsligt af slott en skara,
De kunde ej bättre vara.

De sköto upp ur den bruna mark,
De ljusa, trygga gemaken;
En marmorpelare fast och stark
Bar upp de rundade taken.
Der funnos hvita, der funnos grå
Och purpurroda med stjernor på;
Och staden med ens var färdig
De glada elfvorna värdig.

Men elfvadrottningen log så gladt
Mot sina häpnande tärnor:
Här må vi dansa i mänskensnatt
Inunder blinkande stjernor.
»Här må vi hvila i skogens hägn,
Tills hösten sänder sitt vilda regn;
Tills björkarnes lockar alla
Mot marken gulnade falla.»

Ty än är skogen så frisk och grön,
Och höstens dagar så ljufva,
Än ligger mossan så mjuk och skön
Kring hvarje svällande tufva.
Ej må vi bo under hällens tak,
Ej stänga in oss i trångt gemak,
Så länge solen vill skina.
Tids nog då stormarne hvina.

S—d.

Höst och vår.

Det är höst; vinden skakar de granna löfven från träden, de sista blommorna böja svartnade sina hufvud mot jorden, och Venern slår klagande sina vågor mot stranden. Men väckert är det ännu, och utan några dystra höstkänslor springer en munter vallgosse der efter slutadt arbete. Hejsan, fort går det öfver kullar, stockar och stenar, fast vinden sträfvar emot och gör kinderna rosiga. Hvad nu då, hvarför stannar han? Jo, se der sitter ju gubben Modig, den gamle soldaten med hela kretsen af barn omkring sig som vanligt under eken straxt utanför kyrkogården. Vallgossen sätter sig bland de

andra, och jag tror också vi stanna hos barnen en stund, om I ha'n lust. Här fins ingen rangskilnad, alla sitta om hvarandra, majorens och torparens gossar, pastors och rättarens flickor, etc., och alla ropade: »få vi höra en saga». »Men en riktig saga», bad lilla Anna, den lilla flickan med de frimodiga ögonen och det ljusa håret, och deri instämde i synnerhet de yngre barnen.

Ja, det skulle han nog göra, han kunde berätta om allting, tyckte barnen, både om kriget i Finland, om sitt eget lif och de aldra roligaste sagor. Det var nu en sådan, som de fingo höra, och den handlade om en riddare, som drog ut i verlden för att söka en skatt, och som hade åtskilliga äfventyr, genomgick många försaker och många gånger glömde sitt mål, innan han fann skatten.

Men Modig anade ej, att han hade en åhörare till, sin gamle major, som stod gömd bakom eken. Men när riddaren äntligen i kristallpalatset funnit sin skatt, och solen i detsamma sjönk som ett guld-

klot i sjön, kom han fram och sade! »Nu barn, är det tid på att I skiljens vid er gamle vän, jag har litet att tala vid honom i afton, och i morgon, innan I ären vakna, vandrar han till skogs.» »Men hvarför kan du ej komma hit om vintarne också», frågade den lille tjocke Lars. »Du ska' veta, de' inte ä' lätt att komma fram i skogen, när snön ligger så högt som stugan min nära på», sade Modig, »ja' får väl vänta till våren.»

»Men hvad gör du der ensam i skogen», frågade Kalle, vallgossen. »Det vet jag», sade lilla Elsa, som om hon fått en tanke, »tomtarne och elfvorna komma och lära honom sagorna»; och med denna förklaring voro de nöjda. »Ja, nästa vår träffas vi åter här», sade gubben, men det flög ett vemodigt leende öfver de härjade dragen. »Ja, ja», ropade barnen, och det lilla tåget satte sig i gång med majoren och soldaten i spetsen. De skulle för att komma till byn och herregården gå igenom en bit af skogen. Detta var allt litet hemskt i mörkret tyckte barnen;

snart började de hviska så mycket om skogsrån och troll, att de sågo sådana öfver allt, och lilla Anna började gråta af förskräckelse.

»Nej, hör ni, barn, detta går ej an, sjung en visa, så springa trollen.» — Det var ett godt råd och snart genljöd skogen af de friska barnarösterna. Barnen sjöngo en gammal folkvisa, beledsagad af vågornas och vindens klagande sång, under det månen kastade sitt silfverskimmer öfver det vackra landskapet.

* * *

Våren är äntligen kommen. Längte har striden räckt, men till slut har våren segrat, och vintern smälter bort i tårar för hennes solskensvarma blickar. Se, der på stigen genom skogen går vår lille vän sedan i höstas, vallgossen, men han springer ej som då gladt framåt, han går långsamt och med ett sorgset uttryck i ansigtet. Snart är han framme och från alla håll komma nu äfven de andra bar-

nen till mötesplatsen under eken vid kyrkogårdsmuren. Men gamle Modig, hvar var han?

Han hade kommit med våren, men huru olika mot hvad barnen tänkt sig. Han hvilade nu på kyrkogården derinne; de kunde se den nyligen igenkastade grafven från den plats, der han så ofta suttit midt i deras krets och berättat sina sagor.

»Hvarför kom han ej hit, som han sa' i höstas?» frågar nu lilla Anna.

»Han har ju kommit, fast hans ande farit bort till den eviga vårens rike», svarar majoren, som äfven är der. En hastig tanke tyckes i detsamma fara för honom, och han fortsätter, vänd åt barnen:

»Jag har lust att säga er något, barn, här vid den gamle krigarens graf. Kanske I ej nu fullkomligt förstå mig, men det skolen I sedermera lära eder göra. Minnens I den sista saga, gamle Modig berättade er i höstas?»

Ett enhälligt ja blef svaret.

»Nå väl, I ären alla sådana riddare, som draga ut i verlden för att söka en

skatt. Många hårda prof och strider ligga framför er, och af skatten, som blifvit splittrad, finnen I blott enstaka delar här i lifvet. Hela skatten finnen I blott på andra sidan floden i kristallpalatset. Gamle Modig har slutat sin strid, men I stån vid början af eder, och jag beder er komma i håg att han stämt möte med er i vårens rike.»

Han tystnar och genom barnens själar går en aning om lifvets kamp och strid, men äfven om lifvets stora mål. Tysta och allvarsamma gå de in på kyrkogården och lägga några af de första vårblommorna och qvistar med nyutspruckna löf på den gamle krigarens graf. Solen tränger fram genom trädens grenar och kastar sitt gyllene skimmer öfver grafven och de många barnansigtena deromkring, och trasten sjunger sin lofsång i ekens topp, öfver att våren kommit.

Urd.

Sommarmorgon.

Än ligger skogen i enslig fred,
Än hörs ej en fogels ljud,
Ett rodnande sken öfver tufvig hed
Är morgonens enda bud:
Det faller så klart öfver gräs och blad,
Som darrande glittra i daggens bad.

Det kläder i strålar topp vid topp
På granarne rundt omkring
Och väcker ur nattens hvila opp
Ungbjörkarnes ljusa ring.
Men spindelnätet från snår till snår
I morgondaggen försilfradt står.

När allt ar tyst, så tyst i skog,
Och blomstren i bidan stå,
Då`glider en flägt öfver tufvan, nog
Att gunga de klockor blå. —
Du skimrande hed och skog så grön.
Det ringer, det ringer till morgonbön!

S—d.

Sång till Tusenskönan.

Tusensköna i parken här
Blyg och älsklig, du är mig kär;
Klädd i oskuldens rena dräkt
Bugar du för en sommarfläkt.

Doflös, praktlös du står der glad
Midt i syskonens stora rad,
Blickar stilla mot solen opp,
Sommarns glädje, och vinterns hopp

Blomma gladt, du min tusenskön
Medan marken ännu är grön!
Blomma rikligt min ljuftva vän,
Vinterns köld kommer snart igen!

Kanske re'n i din ungdomsvår,
Dödens timme för dig ock slår:
Lian mejar bland gräset dig,
Glömd du vissnar på dammig stig.

Idun.

Granens saga.

Långt uppe i högan nord växte en stor, präktig gran. Då han ännu var ett litet barn hade han stått på en klippa vid insjöns strand; nu hade vattnet dragit sig tillbaka och framför honom låg en tufvig äng, der förgät-mig-ej blommade bland vassen och der elfvorna dansade i månskenet. Ja, granen, han kunde de allra vackraste sägor, men dem berättade han just aldrig för någon, utom för torparens lilla Greta. Hon brukade komma hvar lördagskväll i solnedgången och sitta på mossbänken under »sin gran». Om hon då knäppte händerna omkring det ena knä't, lutade hufvudet tillbaka och

stirrade upp i de vaggande grenarne, då visste han, att det betydde: Nu vill jag höra en saga! Och så berättade han en gång: »För många, många år sedan, långt innan du var född, Greta lilla, satt en dag en ung flicka här på mossbänken. Jag kände henne nog, det var skolmästarens lilla Elin med de stora, bruna ögonen. På den tiden låg skolhuset dernere på udden, och barnen brukade leka här på ängen. Då var hon den yraste och gladaste af dem alla, och när hon sprang och hoppade, föll det gula håret ned öfver ögonen, och hur hon strök upp det med sina små, bruna händer, föll det alltid ned igen. Och då skrattade hon igen. Ibland kom hon ensam, men då var hon allvarsam och tyst. Då hade hon en stor bok med sig och satt alldeles stilla och läste i den. Sista gången hon var här, då var hon redan stora flickan. Det var på qvällen, samma dag hon stått på gången. Rusthållarens Harald var med henne; han hade gått i skolan med, men nu skulle han ut till sjös och i dag hade

han för första gången sina nya sjömanskläder. De kommo upp för backen och satte sig på bänken, tysta och förlägna. »Elin du», sade Harald till slut, »mins du, när vi voro små? Hvad vi hade roligt, när vi lekte här!» — »Ja, och när vi bygde en ladugård af torra qvistar och hade grankottar till kor.» — »Och tallkottarne voro får», sade Harald. — »Och mins du», sade Elin, »när du gjorde ett litet kvarnhjul och vi dämde upp bäcken och gräfde en ränna och en sjö med en liten ö i midten.» — »Och så bygde jag en ris-stuga åt dig här under granen, mins du det, och vi gjorde upp att vi skulle bo i den, när vi blefvo stora.» — Elin teg.

Efter en stund började Harald åter: »Elin du, nu kommer jag ej hem förr än jag tagit styrmansexamen; får jag ej då bygga en riktig stuga åt dig här under granen?»

Elin teg alltjemt. »Men det är orimligt att begära, att du skall vänta så länge. Det kan dröja fyra, fem, sex år!» — »Åh,

var lugn för det, jag kan nog vänta, skall du få se», sade Elin och lade sin hand i hans. Återigen sutto de tysta en stund, under det hvar för sig bygde barnsliga luftslott, som smälte tillsammans i ett gemensamt mål, stugan under granen.

»Men Harald», utbrast hon slutligen, »nu skall du ut till sjös bland alla de andra matroserna, som supa och svärja och lefva så ogudaktigt! Så kanske de narra dig att göra som de, och om du kommer hem på det viset, o, det står jag ej ut med! Då kan jag inte lefva längre!» Och de barnsliga ögonen stodo fulla af tårar.

Harald drog henne sakta till sig och lade armen om hennes lif. »Var lugn, du, Elin lilla», sade han, »vill du se, hvad jag har i fickan.» Och han visade henne hörnet af en liten bok i brunt läderband. Det var det Nya Testamente han fått, då han gick och läste.

Den klara blicken och det frimodigå, förtröstansfulla leendet lugnade Elin. Hon torkade bort tårarne och lutade hufvudet

mot hans axel. Så suto de ännu en stund, halfhviskande, och drömde sin framtidsdröm om och om igen. Framför dem låg sjön alldeles lugn, och solen gick ned i purpur och guld bakom tallskogen.

Till slut reste Elin sig: »Nu måste vi allt gå hem». Han drog henne darande till sig, kysste henne ömt och allvarsamt, och så gingo de utför backen igen, lika blyga och förläget lyckliga, som de kommit.

Mitt gamla, gråa, mossbelupna hjerta, fortsatte granen, började svida af längtan efter mina skyddslingar. Sex vintrar hade gått, utan att jag sett Elin mer än några få gånger, och för hvarje vår, då snön smälte och mina grenar tinade upp igen, undrade jag om ej Harald skulle komma. Och så kom han en dag, då jag aldrig minst tänkte derpå.

Det var en vårdag, en strålande, vacker söndagsmorgon, under det klockorna ringde i kyrkan tvärsöfver sjön. Han kom

springande uppför backen, stannade, stödde sig mot mig och drog så djupt och tungt efter andan. Hvad han blifvit förändrad: solbränd och bredaxlad, med brunt skägg och ögonen så manliga och trotsiga! Och pipa hade han också och rökte och blosade. Skall Elin tycka om honom? Men att hon inte kommer! Att hon inte är här redan!

Nu satte han sig och lutade hufvudet i händerna.

Plötsligt reste han sig åter och gick af och an ett par slag. Så stannade han och skuggade med sin stora, bruna hand öfver ögonen. Nej, der syntes intet på vägen. Han satte sig ned och väntade en stund.

Klockorna ringde för andra gången. »Nej, det var —, att hon inte kommer! Om jag skulle gå till kyrkan. Jag kunde ju åtminstone få se henne, ifall hon är der. Hon kanske aldrig fått mitt bref.

Han gick, men stannade plötsligt och stod orörlig, med blicken fäst på björkdungen, der Elins hem låg. — En roddbåt

vek om udden; i den sutto Elins föräldrar och bröder. Den närmade sig kyrkan och drog efter sig en annan båt utan roddare.

Årorna höjdes och sänktes i jemna tag; vattnet stänkte från årbladen och gnistrade i solskenet. Den andra båten gled framåt, höljd af ett hvitt bårtäcke; en kista stod derpå. Några rosor hade glidit ned från kistan och föllo i vattnet under färden. Der lågo de i den ljusa strimma, som båten lemnade efter sig och vaggades sakta af och an af svallvågorna. Det var spåren efter Elins brudfärd.

Aslög.

Sune Hansson.

Skådespel i fyra handlingar.

(Tilldrager sig i Sverige, April—Augusti 1552).

Personer:

Sune Hansson, dominikanermunk vid klostret
i Vesterås under namn af »broder Ireneus».

Fader Anselmus, abbot vid samma kloster.

Broder Peder, munk vid samma kloster.

Olof Bonde, höfvidsman vid Gustaf Vasas här.

Birgitta, hans systerdotter.

Fru Pernillå, Birgittas faster, nunna vid Vad-
stena kloster.

Barbro, Birgittas tjänna.

Matts, stallare.

Munkar och annat folk.

Första handlingen.

(Öppen plats i Vesterås framför domkyrkans portal. Tidigt påskmorgonen. Grå gryning. Broder Peder och två andra munkar, den ene bärande en lykta, gå långsamt öfver platsen.)

Förste munken. I dag ha vi ej mött någon juteknekt.

Andre munken. Nej; men så vant är mitt öga vid den synen, att jag tycker mig se dem öfverallt.

Peder. Lita du på att länge dröjer det ej, innan vi ha dem här igen. (Hånfullt): En handfull bönder mot en värustad här! — Den segern månde blifva lätt.

Andre munken. Ja, (gäspar och gnuggar händerna) påskan blir föga glad der norr om Dalelfven.

Peder (går upp för kyrktrappan). Så mycket gladare här. — Hvar har du nyckeln, broder Claus?

Förste munken (öppnar kyrkporten och går in i vapenhuset; den inre dörren hörs rasslande gå upp. Kommer hastigt till-

baka, just som Peder vill stiga öfver tröskeln; i det han gör korstecknet): Sancta Maria, ora pro nobis!

Peder. Hvad fattas dig? Såg du en syn der inne?

Förste munken (hviskande). Det rör sig något mellan pelarne längst in i koret — en mörk gestalt (griper Peder i armen). Tyst — här kommer den längs gången.

Peder (till munken). Gif hit din lykta! (skuffar undan honom och går in i vapenhuset). Hvem der?

Sune (kommer ut i vapenhuset, blek och allvarsam). Är tiden redan inne för morgonmessan?

Förste munken (med tydlig lättnad). Broder Ireneus! — Vid vår heliga Fru, hvad har förmått dig att fira påsknatten här i kyrkan?

Sune. I hafven väl firat den i klostret (bittert) och slutat med att anropa Gud om seger åt de främmande inkräktarne. Var det ej så? (Peder hostar varnande).

Andre munken (halfhögt). Väg dina ord, broder!

Sune. Nåväl! Hellre fröse jag till döds, än låte en sådan hädisk bön gå öfver mina läppar!

Andre munken. Var ej för säker! Du lär få svårt att undandraga dig morgon-messan i dag!

Sune. Hvad säger du?

Andre munken. Jag säger att —

Peder (afbrytande). Stå ej här och prata längre, utan skynda dig in i kyrkan och tänd ljusen! Det är hög tid!

Andre munken (mulet). Det arbetet tillhör väl oss alla (går in i kyrkan; förste munken följer honom).

Sune (lägger sin hand på Peders arm). Är det möjligt? — Vill fader Anselmus låta bedja för juten vid allmän messa?

Peder. Det är erkebiskopens bud. Och hvad vill du? — Ett upproriskt följe må man väl förbanna.

Sune. Upproriskt! Du tror då att detta är ett vanligt uppror! — Peder, har du aldrig tänkt dig kyrkan som en huld moder för Sveriges folk, tänkt dig henne sådan hon bör vara, hägnande all

ädel sträfvan efter frihet med magten af sin välsignelse — och känt din häg eldas vid den tanken?

Peder. Och på den drömmen tror du?

Sune. Nej; — jag trodde på den en gång — nyss jag var kommen från Tyskland. Jag gör det ej mer.

Peder. Och när har du sedan fått ögonen öppna?

Sune (halft för sig sjelf). Det är ett år sedan fader Anselmus sände mig med bud och bref till gamle erkebiskop Jakob. På återvägen mötte jag unge herr Stens likfärd — man sade att kung Kristierns här kom dragande norr ut tätt efter. Då förstod jag hvad som stod på spel och hvad hvarje svensk hade att göra.

Peder. Jag mins, du kom tillbaka öfver sjön en mörk vinterqväll i storm och snöyra.

Sune. Kom tillbaka och fann jutarne lägrade på klosterholmen. Då ramlade min tro!

Peder. Den måste dö. Kyrkans sak är ej frihetens.

Sune. Nej, icke denna kyrkas. Då skulle hon förstå hvad som rör sig i folket nu!

Peder. Hennes mål är att herska — herska öfver hvarje verldslig magt. Hvad angår det henne om denna är svensk eller dansk, mild eller hård, ja, om den tecknar sin väg i blod — blott den rödjer hennes!

Sune (ser på honom). Vägen till magt är lättare, då kungen ej fins i landet.

Peder. Ja; också har kyrkan alltid varit unionsvänlig och är det än. Slå bort alla barnsliga griller! Foga dig i det oundvikliga, och du skall blifva något stort. Du, fader Anselmi gunstling, klostrets bäste son, vidtberest och lärd, kan uppstiga till abbot, biskop, konungens rådgifvare.

Sune. Din ärelystnad vandrar vida, broder Peder.

Peder. Min?!

Sune. Ja, tror du ej jag förstår dig? Detta är således din dröm! Först nu ser jag tydligt svalget mellan oss.

Peder. Akta dig, Ireneus! Marken, der du står, är hal och slipprig, du kan lätt förlora fotfäste.

Sune. Hör! Processionen kommer.

Peder (för sig sjelf). Nu har jag vapen i min hand. — Jag skall gifva fader Anselmus en vink.

(En procession af munkar med ljus i händerna drager in öfver platsen, följd af en stor människoskara.)

Peder (böjer sig fram mot abboten i det han går förbi; hastigt med en blick på Sune): Ditt kloster är en härd för upprorstankar.

Anselmus (studsar). Hvad säger du? (strängt och brådskande med en orolig blick på Sune): Icke ett ord mer! Jag skall sjelf anställa efterforskningar — sedan. (Går in i kyrkan, följd af de öfriga, utom Sune, som drager sig undan. Porten förblir öppen; ljusskenet ur kyrkan tränger dämpadt ut.)

Sune (ensam). Hur folket strömmar in i kyrkan! Snart skola hvalfven genljuda af böner för tyrannen, — nej det

är outhärdligt (går häftigt fram och tillbaka; stannar plötsligt midt i ljusstrimman från kyrkdörren): Om jag skulle . . .

Olof Bonde (som kommit hastigt in och stannat förvånad, går fram till Sune och lägger handen på hans arm). Munk!

Sune. Hvad viljen I?

Olof. Jag känner igen dig, munk! Det var dig vi mötte ute på isen, det var du, som läste dödsmissan för herr Sten Stures själ, då han låg död i släden.

Sune. Ja, det var jag.

Olof. Du väckte oss ur vår bedröfvelse till tanke på att fullfölja riksförståndarens verk. Har du ännu samma sinnelag, så må jag tacka alla helgon, som sändt dig i min väg.

Sune. I kunnen utan fruktan förtro eder åt mig.

Olof. Är det sanning, att kung Kristierns här bröt upp i går?

Sune. Ja, — de ärnade gå öfver elfven vid Brunbäck.

Olof. Då gäller det att handla! Junker Gustaf är i Gestrikland, Peder Svens-

sons skara är ensam ej stark nog mot jutarne. Jag måste upp dit med mine frivillige — och skall sända bud till Peder Ugglå, ty äfven han måste bryta upp. Men huru finna någon pålitlig? —

Sune. Sänd mig!

Olof. Duger ej! Man skulle ej sätta tro till en munk. — Ingen vågade jag heller låta följa mig hit. — Låt se, gamle Mårten Timmerman skall skaffa mig en karl, utan att någon får aning om saken. (Går hastigt ut till höger.)

Sune (ensam). Här är ingen tid att förlora om budet skall hinna fram i tid. Skulle de icke tro mig, om jag bortlade munkdräkten?

Munkarne (sjunga i kyrkan).

Krossa bågen!
Upprorslågen
Släck i blodigt
Nederlag!

Sune. Den bönen skall påtvingas äfven mig snart — nu; munklöftet binder mig till hand och fot! — (plötsligt utbry-

tände): Nej, nej, mitt land kallar mig!
För det måste jag bryta min ed. (Kastar
sig på knä). Låt mig blifva misskänd,
utstött, föraktad, min Gud! Jag kan bära
allt, blott du låter mig gå!

Jag ditt lof vill sjunga
Ej med kyrkopsalm,
Ej inunder tunga
Klosterhvalfvens qvalm,
Men, der tusen strida
För vår frihets sak.
Under himlens vida
Stjerneströdda tak!

Olof (återkommer med hastiga steg,
bärande en ryttarkappa, lägger sin hand
på hans axel. *Sune* springer upp). För-
låt munk, om jag stör din andakt, men
ögonblicken äro dyra. Gamle Mårtens
hus är tomt, och dröjer jag längre, torde
det hända, att budet ej träffar Peder Uggla
i tid.

Sune. Sänd mig! Jag bortlägger munk-
drägten.

Olof. Men att sedan återvända till klostret inser du nog är omöjligt. — Nå, vi skola väl en gång veta att skaffa dig absolution för ditt löftesbrott.

Sune. Jag är färdig att utföra edert uppdrag, herre. Men om jag handlar rätt eller orätt, deröfver döme Gud allena. Till honom yäddjar jag, ej till menniskor.

Olof. Godt, då litar jag på dig. Byt nu din munkkåpa mot ryttardrägten här. Mina hästar stå bundna vid trädet der borta. (Går oroligt fram och åter. Under det han talar utbyter Sune munk-kåpan mot kappan; den förra jemte radbandet blir liggande vid kyrkporten). Bittida i morgon måste Peder Ugglan hafva mitt bud att samla allt sitt folk och möta mig. Visa honom denna ring, och han skall tro dig, blott du ej låter honom ana munken under ryttarkappan. Han misstror allt hvad svartkåpor heter, och folket vet, att jutarne varit väl plägade i klostret (stannar). — Hör, hvad sjunga de nu der inne?

Munkarne (sjunga i kyrkan).

Kungens männer,
Rikets vänner
Gif en härlig
Segerdag!

Sune. Nej, seger åt junker Gustaf,
seger åt mitt folks befriare! Kom herre!
Det dagas redan; se, nu går solen upp.
(de gå).

Munkarne (sjunga i kyrkan).

Gif en härlig
Segerdag!

(Efter en stund höres raskt försvin-
nande hästtraf, som dock öfverröstas af
processionens sång. Munkarne komma ut
ur kyrkan, främst abboten.)

Anselmus (varseblifver munkkåpan).
Hvad är detta?

Peder (böjer sig ned och upptager
radbandet). Broder Irenei romerska rad-
band! — och hans kåpa! (Munkarne stanna

framför porten. Folket strömmar ur kyrkan, man skockar sig å ömse sidor. Fru Pernilla och Birgitta stanna i porten bredvid abboten. Sorl.)

Anselmus (till Peder). Hvad skall detta betyda?

Peder (med låg men tydlig röst till abboten.) Det betyder, att han brutit sin ed. — Jag varnade er, han är de upproriskes vän. I hafven varit allt för efterlåten, förfaren nu med stränghet, på det I ej inför alla må synas delaktig i kätteriet!

Anselmus (med bruten röst). Hvad vill du, att jag skall göra?

Peder. Uteslut honom ur all gemen skap, lys honom i bann!

Anselmus (mörkt). Så må det då ske! (Vänd till munkarne):

Hören bröder, en af eder
Har sitt helga löfte brutit;
Derför har ur edra leder
Honom evigt jag förskjutit.
Men I andra, gamla, unga,
Lofven mig med hand och tunga,

Att I alltid lyda viljen
 Kyrkans helga bud och lagar,
 Att från mig I aldrig skiljen
 Er i dessa splitets dagar!
 All min styrka skulle falla,
 Om en till af eder alla
 Rum åt upprorstankar gåfve.

Munkarne.

Ja vi svärje, ja vi lofve
 Att i tidens nöd och fara
 Fast vår trohetsed bevara.

Anselmus (dystert).

Ingenstädes trygg sig dölje
 Trolös munk, den vi förfölje!
 Ej i gård och ej i kyrka
 Hägn och frid han mer kan yrka.
 Fogelfri sin väg han fare
 Hemskt af oro öfvermannad,
 Öfverallt från nu han vare
 In i evighet förbannad!

(Djup tystnad. Alla korsar sig. Bir-
 gitta döljer förfärad sitt ansigte.)

Slut på första handlingen.

Andra handlingen.

(Frustugan på Tidö slott. I fonden en djup fönstersmyg med väggfasta bänkar. Till höger en nisch i väggen med en madonnabild. Till venster en stor öppen spisel med flammande brasa; framför den sitta Barbro och två andra tärnor med sina spinnrockar.)

Ena tärnan (låter händerna sjunka i knäet). Barbro, sjung en visa för oss!

Andra tärnan. Nej, berätta oss hellre ert äfventyr på återvägen från Vesterås strax efter påsk!

Barbro. Tyst! I veten ju, att fru Pernilla strängeligen förbjudit mig tala om den saken.

Andra tärnan (hviskande). Men vi vilja nu en gång höra det!

Första tärnan. Junker Sune reser härifrån i morgon, och vi veta ännu ej, hur han blifvit sårad. Nog är du elak, Barbro!

Barbro. Åh, nog kan jag göra eder

till viljes; hvad bekymrar det mig, att de främmande knektarne få stå med skammen. Blott ej fru Pernilla kommer!

Andra tärnan. Vore hon blott ej här! Ingen glädje kan trifvas i huset, då man öfverallt ser hennes nunnedrägt.

Första tärnan. Så du talar! Ensam och utan skydd hade jungfru Birgitta varit, om ej hennes fränka utverkat sig tillstånd att taga vård om henne. Tänk dig hur öfvergifven hon var, då underrättelsen kom att hennes stränge herr fader blifvit halshuggen under blodbadet efter kung Kristierns kröning.

Andra tärnan. Det vet jag nog; men glad åt fru Pernillas regemente kan jag ej vara. Berätta nu, Barbro; hon är i sin bönkammare och hör oss ej.

Barbro. Nå väl (de andra tärnorna flytta sig närmare henne på bänken). I veten hur vi firade påsken i Vesterås och hörde messan i domkyrkan alla dagarne. Då vi redo hem och kommit vid pass en mil från staden, kom en hop ryttare i

sporrstreck mot oss vid en krökning af vägen; det var vilda pommerska eller flandriska legoknektar ur jutehären.

Andra tärnan (ifrigt, klappande i händerna). De kommo från Brunbäcks färja! Det var därför färden gick så fort.

Barbro. Du har rätt! De kommo från Brunbäck, slagna på flykten af de raske bönderna. Rätt inpå oss redo de, innan vi hunno så mycket som hålla åt sidan.

Första tärnan. Blef du ej rädd, Barbro?

Barbro. Jag såg blott på jungfru Birgitta, hon var vit som snö, men satt lugn och fast i sadeln. I tron att hon är ett barn, men modig som en man har jag sett henne, då det gäller. — Matts Stallare spände sin båge, och fru Pernilla uppmanade dem att som ärlige kristne krigsmän hafva aktning för hennes drägt och hålla ur vägen. Till svar fattade den vildaste i förbifarten min häst vid tygeln och drog den med sig. Då klack det till i mig, mån I tro!

Andra tärnan. Hvad sade Matts om det, Barbro?

Barbro. Matts var öfver honom som en pil; det blef ett förfärligt tumult, svärden blixtrade rundt omkring oss och midt i hvimlet såg jag en af ryttarne gripa tag i jungfru Birgittas tygel och hennes häst stegra sig vildt, men i samma ögonblick såg jag en ung väpnare, klädd nästan som en bonde, men hög och modig som Sit Göran sjelf vid knektens sida och i fullt handgemäng med honom. Det var junker Sune, efter honom störtade en hel hop raska bönder ut ur skogen; ända hit ned genom skog och kärr hade de förföljt jutarne. Nu var striden snart slut; då dalkarlarnes pilar började susa genom luften, togo de främmande knektarne till flykten. Men den unge väpnaren hade fått ett djupt hugg i axeln och var blek af blodförlust —

Första tärnan (med fingret på läppen). Tyst — fru Pernilla kommer. (De spinna flitigt. Barbro småsjunger. Fru Pernilla inträder i nunnedrägt. Alla tre resa sig.)

Fru Pernilla (till Barbro). Hvar är jungfru Birgitta? Hon försummar sin spinnrock.

Barbro. Stolts jungfrun vandrar i ro-sengård med junker Sune.

Fru Pernilla. Gå och säg junkern, att med ett nyss läkt sår må man ej vara ute så sent.

Barbro. Som ni befäller, stränga fru. (Går).

Fru Pernilla (för sig sjelf). Sannas min aning, hvilka kätterska tankar kan han ej då ha gifvit barnet. Måtte Matts snart vara åter! (vänd till andra tärnan): Du må tillse att aftonvarden är redo; kanske komma här gäster. (Tärnan aflägsnar sig; fru Pernilla sätter sig på stenbänken i fönstersmygen och slår upp en liten pergamentsbok, som ligger der. Till första tärnan, som åter börjat spinna.) Läser jungfru Birgitta ofta i denna?

Första tärnan. Ja, stränga fru; jag kan då ej begripa, hvad det är för roligt i de underliga svarta tecknen, men något måste det vara, ty sällan stråla stolts

jungfruns ögon så, som när hon vänder bladen i den boken.

Fru Pernilla (för sig sjelf med en begrundande blick). Der stå både heliga martyrers historia och allehanda verldsliga visor. Hvilka läser hon helst?

Birgitta (dansar in öfver golfvet och springer upp på trappsteget till fönstermygen; kastar ett fång blåsippor i Fru Pernillas knä.) Se, fränka hvad vi funnit! Nu är det snart vår. (Knäpper af sin vida blå kappa, som tärnan tager emot och går ut med.)

Fru Pernilla. Blommorna äro vackra; du kan fläta dem till en krans kring den heliga Jungfruns bild. (*Birgitta* återtager blommorna och sätter sig på stenbänken midt emot.) Men du har varit länge ute, du oförståndiga barn; vår gäst har ju nyss tillfrisknat,

Birgitta. Han är stark nu. I morgon vill han bort och uppsöka Gustaf Eriksson.

Fru Pernilla. Bättre för honom, ju senare det blir af.

Birgitta. Hur kan du tänka så? Din
Valkyrien.

broders hufvud har fallit för Kristierns bila, och dock förstår du ej, hur stor landets nöd är; så stor, att hvarje redlig svensk måste känna som en pligt att bota den.

Sune (som inkommit). Det sade ni sant, stolts jungfru!

Fru Pernilla. Ja, somlige kunna tro det vara sin pligt att taga del i ett uppror. Men betänken blott, hvart den tron leder. Kommen ihåg munken, som bröt sin ed!

Birgitta (sänker hufvudet i handen). O ja, det var förfärligt! Hans kall hade varit att bedja för sitt land.

Sune. Tänk eder, att denne munk i långa nätter på knä inför krucifixet sökt bekämpa sin syndiga håg att sjelf stå upp till handling för sitt förtryckta folk, och att just detta på en gång med bjudande nödvändighet kräfts af honom. Borde han då stått emot?

Fru Pernilla. Ni anser då ej, att han förtjenar bannlysningen?

Sune. Är han bannlyst?

Fru Pernilla (betraktar honom skarpt).
Hvarje from kristen måste härefter sky
honom.

Sune (med tillkämpad fattning). Sin
handlings följder må han bära — men var
viss att han icke ångrar den, nej icke i
sjelfva den bleka döden.

Fru Pernilla (som rest sig lyssnande,
i det hon går ut). Det få vi se, junker.

Birgitta (till *Sune*). Stör ej den vackra
vårqvällen med sådana mörka tankar!
Det är sista qvällen ni är här.

Sune. Ja, den sista, stolts jungfru.

Birgitta (räcker honom lutan). Kom,
junker *Sune*! Sjung för mig, medan jag
flätar min krans. Ännu en gång måste
jag höra min lärjunge!

Sune. Jag vet en visa om en fredlös
riddares afsked till sin hjertans kär. Ly-
ster eder höra den? (Sjunger till lutan).

Utan hem i den vida verld,
Jagad som hjort i skogen,
Frågar jag, stödd på mitt goda svärd,
Är du mig ännu trogen?

Ett jag vet, som min sorg och ve
 Rikt i fröjd skulle vända:
 Dig, du fagraste ros, att se,
 Hvad mig än månde hända.

Heden skulle slå ut i blom
 Allt för din blick, den blida,
 Skogens hvalf bli en helgedom,
 Rede du vid min sida.

Kom, ack kom! Öfver hed öfver spång
 Ingen den ridt må följa.
 Du blott sjunge vår bröllops sång,
 Solskensglittrande bölja!

Birgitta (springer upp, lyssnande).
 Hvem kommer? — Vindbryggan fälles ned,
 och porten öppnas vid denna tid (vid
 fönstret). Broder Peder! Hvad kan väl
 hans ärende vara?

Sune (lägger bort lutan med en häftig
 rörelse). Broder Peder!

Birgitta. Min fränka kommer honom
 till mötes på trappan. Hur ifrigt de talas
 vid! Nu gå de upp (vänder sig om). Jun-

ker Sune, jag vill höra slutet på visan, innan jag går emot dem!

Sune. Visan — jag har glömt den.

Birgitta. Glömt skön jungfruns svar?

Sune. Nu är ej tid mera för mig till sång och glam. Det är mig broder Peder söker.

Birgitta. Hvad kan han vilja eder?

Sune. Ni må sjelf döma derom. Jag är munken, som fader Anselmus lyste i bann.

Birgitta (ryggar hastigt tillbaka). Munken! — Nej, nej det kan ej vara sant.

Sune. Jag har brutit mitt löfte för ett större värf; nu, då det är fylldt, skall jag lugn möta vedergällningen. (Under det han talar, sjunker Birgitta ned på bänken och döljer ansigtet i händerna).

Barbro (kommer hastigt och försiktigt in; hviskande). Junker Sune, Matts har sadlat er häst. Han kom nyss från Vesterås; blott några mil derifrån står Gustaf Eriksson med en väldig skara.

Sune. Vid Sanct Erik! Gäller det att storma staden kan jag bli dem nyttig!

Barbro. Broder Peder kom med hit; och nu tro vi så visst, han vill hindra er att komma bönderna till hjälp. Ty fru Pernilla har befalt karlarne att samlas här utanför salen och icke släppa någon ut. — O, der komma de redan! (Birgitta lyfter hufvudet och lyssnar under det följande med spänd uppmärksamhet; tunga steg höras. Sune vill gå, men hejdas i dörren af karlarne).

En af karlarne. Fru Pernilla har förbjudit oss, att släppa någon ut här i från.

Sune. Låten mig gå! Jag skall till Vesterås för att strida mot jutarne; I han ingen rätt att hålla mig kvar här.

Barbro (otåligt). Junkerns häst är redan sadlad. Hindra honom inte!

Sune. Förstån I hvad det gäller? Tiden är inne att hämnas Stockholms blodbad; nu skall landet räddas ur Kristiern den omildes hand. Som fordom herr Sten, kallar nu Gustaf Eriksson till vapen mot juten, och den som känner bojans tyngd måste följa, måste lemna allt annat å sido för detta. Snart kan

striden stå, snart skall hvarje arm behövas. Låten mig gå!

Några af karlarne (som närmat sig Sune). Jag följer er, junker! Vi följa er!

Broder Peder (som jemte fru Pernilla obemärkt kommit in genom andra dörren). Hvert? — Han är bannlyst. (Karlarne rygga tillbaka, hviska bestört sins emellan! Sune blir stående ensam).

Fru Pernilla (visar med en sträng åtbörd på Sune). Han är den trolöse munken, som rymde från Vesterås kloster. Broder Peder är här för att återkräfva honom. Gripen honom, karlar!

Birgitta (reser sig och står på trappsteget till fönstersmygen). Ädla fränka, om I så bryten gästfrihetens helgd på min gård, då nödgen I mig att för första gången i mitt lif trotsa eder myndighet.

Fru Pernilla. Barn, hvad vågar du? Hörde du, hvem han är? Minns du bannlysningen?

Birgitta (går fram till Sune och räcker honom handen). Frukta ej en människas förbannelse, junker Sune!

Sune. Stolts jungfru, nu minnes jag åter slutet af visan! Får jag komma tillbaka en gång och sjunga den för eder?

Birgitta. Ja — då striden är slut — Till dess, farväl! (Befallande). Gifven rum för junkern der nere vid dörren (Karlarna draga sig undan. Sune går).

Fru Pernilla (då karlarna lemna dörren). Gudlöse, hvad gören I?

Peder (håller henne tillbaka). Varen lugn! Låten detta ske! Han skall dock ej undgå oss.

Fru Pernilla (med sänkt röst). Han skall ej undkomma, säger ni.

Peder (stänger dörren; hastigt och försigtigt). Nej. Han känner Vesterås och trakten omkring för väl, att jag nu skulle låta honom komma Gustaf Eriksson till hjälp. — Det är en trupp kunglige knektar lägrade i skogen ej långt härifrån.

Fru Pernilla. Nå väl?

Peder. De känna broder Ireneus från klostret och ha sträng befallning att fångsla honom, om de få se honom. Var viss, han skall få sin lön.

Birgitta (som andlöst lyssnat). Hvad är det I sägen? Lurar ett försåt? — Han måste varnas. (Vid fönstret). Redan borta — o, det är för sent!

Fru Pernilla. Ja, nu gå bannlysnings ord i fullbordan.

Birgitta. Ännu kan någon hinna upp honom.

Fru Pernilla. Broder Peder, gif befallning att portarne stängas, och att ingen får lemna gården i natt.

Peder. Skall ske (går).

Birgitta. Nej, fränka (vill gå, men Pernilla håller henne tillbaka. Peder stänger dörren) låt mig gå! Han måste räddas.

Fru Pernilla. Hvarför?

Birgitta. Skulle han sitta fångslad medan kampen rasar — eller falla bragdlös nu? Han behöfs i striden; därför kunde han bryta sin ed, därför måste han räddas.

Fru Pernilla. Nej, jag skall säga dig hvarför. Du älskar honom.

Birgitta. Låt mig gå!

Fru Pernilla. Och han är munk; blott detta är nog att draga förbannelse öfver honom.

Birgitta. Förbannelse? — O denna förfärliga ed! (gömmer ansigtet i händerna).

Fru Pernilla. Men han har en gång brutit den. Kanske ger det honom också rätt att sjunga kärleksvisor.

Birgitta. Nej, nej! (vrider sina händer). Jag förstår dig (kastar sig framför Mariabilden).

Fru Pernilla. Ja, bed Guds moder, att du må kunna glömma din dårskap.

Birgitta. Rädda honom!

Fru Pernilla. Bannlys hans bild ur din själ!

Birgitta. Rädda honom!

Fru Pernilla. Förakta löftesbrytaren!

Birgitta. Rädda honom, heliga jungfru!

Fru Pernilla. Kom i håg, hvem han är! För alltid måste jag lemna dig, om du framhårdar i detta trots (går).

Birgitta (reser sig långsamt).

Den bittra domen jag förstätt,
 Min kärlek är ett brott, ett brott,
 Min kärlek obetvingligt stark,
 Som vårens lif i skog och mark!

Förbannelse den redan bär
 Och straff till den jag håller kär.
 Hvad skall jag göra? Ej förmår
 Jag qväfva själens unga vår.

(Blir varse kransen som blifvit liggande
 på bänken; tager upp den, fattad af en
 tanke).

Men lyckans blommor, vårens hopp
 Jag ur min själ kan rycka opp.

(På knä, lidelsefullt).

Guds moder, tag min friska krans;
 Din skall den blifva, icke hans.

O, var hans skydd på nattlig stråt
 För dolda faror, lömskt försåt.

Till strid, som stundar, spar hans lif,
Och bragd och dåd och seger gif!

Då skall mitt lif dig egnas fritt,
Då skall hans löfte blifva mitt.
Allt, allt jag lägger för din fot,
Guds moder, tag mitt offer mot!

Slut på andra handlingen.

Tredje handlingen.

(Samma sal. Barbro vid sin spinnrock; Birgitta går oroligt fram och tillbaka. Skymning, endast upplyst af skenet från brasan).

Barbro (låter handen sjunka och ser mot Birgitta; för sig sjelf). Ej ett ögonblicks hvila natten i genom. — Och hela långa dagen så orolig. Nej, jag känner ej igen stolts jungfrun. — Jungfru Birgitta, var ni viss att jutarne få stå med skammen äfven denna gång.

Birgitta (utan att vända sig om). Hur kan du sitta lugn vid din spinnrock, då vi ännu ej veta något.

Barbro. I ären rädd, att junkern blifvit öfverfallen på vägen. Varen lugn! Matts stallare var med, och han känner de minsta stigar här omkring.

Birgitta (stannar). Jaså, Matts var med (åter orolig). Ja, hvad hjälper det? Mörkret började falla på — de kommo in mellan jutarne utan att se dem (sjunker ned på trappan till fönstret och lutar pannan i händerna). Och de voro blott två — heliga jungfru! blott två mot en hel trupp!

Barbro (stiger hastigt upp). Just mörkret, stolts jungfru, kan ha hjälpt dem att komma obemärkta förbi. (Går fram till fönstret). Jag skall tända vaxljusen fram för Guds moders bild, och vi må bedja (tvärstannar; ett rödt sken flammar till på himmelen och färgar rutorna röda). Se, se! (larm på borggården).

Birgitta (rusar förfärad upp). Hvad är det?

Barbro (vid fönstret). Hvad det är! Vesterås står i brand. Det kan ej annat vara.

Birgitta. Kanske pågår striden nu ---!

Barbro. Hur högt det flammnar upp! Det är som såge man lågorna slå tillsammans. Månne slottet brinner?

Birgitta. Jag tycker mig se, hur striden rasar derinne. Hvem är med, hvem har stupat? — (lidelsefullt). O, den som kunde läsa skyarnes eldskrift!

Barbro. Ja, den som visste hvilka bedrifter Matts har utfört — och junker Sune.

Birgitta. Om han var med. — O, det är förfärligt, att intet veta (sjunker åter ned på trappan). Det är förfärligt!

Barbro (ser på henne). Stackars jungfru Birgitta! (beslutsamt). Jag skall gå till fru Pernilla och bedja henne komma. Hur kan hon ha hjerta att lemna er nu — i denna hemska natt!

Birgitta. Nej, nej; gå ej ifrån mig!

Barbro (för sig sjelf, i det hon går fram till brasan). Så hon såg på mig,

med stora, förfärade ögon, som när hon var liten och mörkrädd och ej ville bli lemnad ensam!

Birgitta. Barbro, hör du ej hästtraf på vägen.

Barbro. Nej, I tagen visst fel.

Birgitta (för sig sjelf). O, att jag kunde få visshet! Striden kan vara slut, fast det brinner än. (Ser upp med strålände ögon). Visste jag blott, att han är med i striden, med vid junker Gustafs sida, då skulle jag intet mer begära af lifvet (hejdar sig lyssnände). Nu hörs det åter — tydligt.

Barbro (närmar sig), Ja, nu kommer någon.

Birgitta (griper henne i armen). Hör du icke — nu äro de här — nu fälles vindbryggan — Barbro, hvem är det?

Barbro. Varen ej så ängslig, stolts jungfru, snart skola vi nog veta allt. (Går upp till fönstret).

Det är eder frände herr Olof Bonde, som stiger af sin häst der nere. — Nu kommer han hit upp.

Birgitta. Han var med vid Brunnbäckes färja — han har varit med nu. Hvad har han att förkunna?

(Dörren slås upp. Olof Bonde inträder).

Birgitta (skyndar mot honom med framräckta händer). Frände, frände, är det ni.

Olof. Stackars barn, så du darrar!

Birgitta (pekar mot fönstret). Hvad betyder skenet der?

Olof. Det betyder att Vesterås är i våra händer och segern Gustaf Erikssons!

Birgitta. Och junker Sune?

Olof. Kom härifrån i rätt tid och har varit oss till nytta. En lycka att jag fick honom från klostret!

Birgitta. O, är det sant? — Han kom undan bakhållet?

Olof. Vet du, att fara hotade honom! Då de kommit ett stycke, märkte Matts på långt afstånd lansar mellan träden och förde Sune Hansson en annan väg öfver ett kärr.

Barbro (glad). Sade jag ej det, stolts jungfru?

Birgitta. Frände, du bär armen i band. Är du sårad?

Olof. Bara en rispa. Men den började blöda igen, och då beslöt jag rida upp och be dig lägga om förbandet.

Birgitta. Hur tanklös jag är, som ej såg det förr! Fort Barbro, tänd ljus!

Olof (sätter sig på bänken, medan Barbro tänder ljusen framför Maria-bilden). Jag skall till Örebro; mitt folk kommer efter i morgon. Bra att jag red hit upp redan i qväll och lugnade dig; du var allt förskrämd, då jag kom.

Birgitta (på knä framför bänken, af-tager förbandet och undersöker såret). Bra för ditt sår också. — Men berätta nu om slaget; om du visste hur jag längtat att höra allt.

Olof. Aldrig glömmer jag den morgon, vi bröto upp mot staden. Då vi kommo på höjden af Badelunds-ås, red junker Gustaf fram och höll råd med höfvidsmännen. Vi höllo stilla en stund un-

der granarne; det var en vacker morgon, det doftade ur skogen der uppe på sluttningen. Jag tänkte blott på jutarnes rytteri och vår ööfvade styrka, då Sune vände sig till mig. »Friskt mod herr Olof», så föllo hans ord, »vi måste segra! En vår med unga krafter, med mäktigt lif randas för Sveriges rike, så visst som drivvorna redan smält, och träden börjat knoppas.»

Birgitta. Ja, han har rätt! — Och sedan i striden var han er ej då till gagn?

Olof. Jo, utan honom hade så när segern gått oss ur händerna.

Birgitta. Hvad säger du?

Olof. Det var då större delen af bönderna redan trängt in i staden och i sitt öfvermod börjat plundra husen. Junker Gustaf var just betänkt på att sjelf draga in, då Sune kom och bad honom genast låta den sista afdelningen rycka in i staden; jutarne ville begagna sig af böndernas oförstånd och på nytt angripa de spridda skarorna. Nu började leken på nytt, och hett gick det till; jutarne stodo redan på torget, då vi kommo. Sune var

med öfverallt; han visade oss väg genom de krokiga gatorna, han trängde fram bland de brinnande husen; steg för steg drefvos jutarne tillbaka till lägret.

Birgitta (reser sig). Det han I ej kunnat taga?

Olof. Lägret är väl befast, och slotets fasta murar hålla nog länge stånd. Men segern är dock vår! Vi ha lärt desse jutske herrar, att de fattige svenske bönder ej äro att leka med. Den ringaste varder stark, då det gäller hem och frihet, lag och rätt!

Fru Pernilla (som osedd inträdt i salen). Och rätt vilja de vinna med orätt. Ve förblindade, förvillade folk!

Olof (vördnadsfullt helsande). Förlåten mig, stränga fru, att jag mot eder vilja inträngt i de salar, der I fören spiran. Det var blott för att meddela Birgitta nyheten om den seger Gud förunnat oss.

Fru Pernilla. Tron ej att jag kommer för att störa eder glädje, jag vill blott säga detta trotsiga barn farväl, innan jag

för alltid lemna henne. Må hennes ädle frände veta att finna åt henne en passande tillflyktsort eller lemna henne tillräckligt skydd i dessa oroliga tider. Jag kan det ej mer. Tidigt i morgon sadlas min gån-gare, och ej många gånger till skall jag se sol gå upp, innan jag åter hunnit Vadstena klostergård.

Birgitta. Fränka — tag mig med dig!

Fru Pernilla. Klostret öppnar ej sin heliga fristad för lättsinne och trots sådant som ditt.

Birgitta. Döm mig ej så hårdt, hör mig då jag beder: Tag mig med till Vadstena! Jag vill taga slöjan och blifva nunna som du!

Olof. Barn, hvad tänker du på.

Fru Pernilla. Icke om du kommer till klostret med sinnet fasthängande vid världen.

Birgitta. Om förmätna drömmar hägrat för min själ, vill jag glömma dem vid altarets fot. Var mild emot mig, som när

du kom och tog mig i ditt knä, då min moder nyss var död!

Fru Pernilla. Barn, barn, jag har sett dig växa upp, jag har sett din håg vexla som lekande vågor i solskenet, men nu blickar jag ned i djup, som jag aldrig anat! Birgitta, jag förstår dig ej, men jag tror dig! Gör dig redo att följa mig!

Barbro (snyftande). Stolts jungfru, viljen I lemna mig här? (Birgitta vänder sig om; båda se på fru Pernilla).

Fru Pernilla. Barbro må stanna.

Olof. Icke ens det; vid alla helgon, detta går för långt.

Barbro. Så vill jag då åtminstone bestyra allt till färden. (För sig sjelf). Hon tror sig kunna hindra mig! Nej stolts jungfru, jag skall vaka öfver eder, jag skall komma till eder, trots klostermurarne, varen viss derpå. (Följer Birgitta ut).

Olof (vänd till fru Pernilla). I förstån ej barnets beslut, sägen I. Gud straffe ett slikt hyckleri! I hafven dockåt lmodigt, dag för dag, arbetat derpå, och då allt

var väl förberedt, aftvingaden I henne det genom öfverraskning. Mig kunnen I dock ej föra bakom Ijuset.

Fru Pernilla. Jag förstår eder ej; jag har aldrig sökt förmå Birgitta att blifva nunna.

Olof. I stån troget på klostrets bästa, och Birgitta skulle medföra gåfvor, som ej vore att förakta. Men gören eder ej för säker om eder sak, fromma fru!

Fru Pernilla. I misstron mig! Kanhända tron I mig bättre, då jag säger eder, att det nu är min varma önskan det hon på allvar ville söka klostrets fristad.

Olof. Och hvarför nu mer än förut, gifven mig ett skäl dertill, fru Pernilla!

Fru Pernilla. Derför att hon älskar munken.

Olof. Hvem — vid alla helgon, hvad menen I, fru?

Fru Pernilla. Hon älskar Sune Hansson, den flyktige munken från Vesterås, och för att rädda henne derifrån, må allt uppjudas. Barnet har tagit ett steg, som jag ej trodde henne om, men lika godt,

det är ett steg, som säkert skall skydda henne för denna fördömliga kärlek.

Olof. I hafven rätt — jag är blind, som ej förstod det förr!

Fru Pernilla. Viljen I ännu sätta eder emot Birgittas beslut?

Olof. Den helige fadern kan lösa Sune från ed och bann. — Nej, de få ej skiljas, Birgitta skall ej gå i kloster. Af all magt vill jag söka hindra det!

Fru Pernilla. Det skall ej lyckas eder. I hafven alltid varit min motståndare, men jag fruktar eder ej; föga kännen I eder systers barn, om I tron eder om att locka henne från sitt beslut. (Barbro öppnar dörren). Birgitta vill hafva min hjälp ser jag. Farväl.

Olof. Faren väl, fromma fru! Öppen fejd oss emellan från denna stund, och himlen gifve den goda saken seger! (Fru Pernilla går). Jag har mäktiga bundsförvandter (med sänkt röst) Barbro, du följer, stolts jungfru?

Barbro. Ja herre, måste det ock ske i hemlighet.

Olof. Gif mig säkra och noggranna underrättelser om henne med Matts, när jag sänder honom till Vadstena; så länge präfvoåret varar, står fältet oss öppet. Du är stolts jungfrun orubbligt tillgifven, det vet jag.

Barbro. I lif och död! — Faren väl herr Olof! (Skyndar ut efter fru Pernilla).

Olof (ensam). Gud gifve vår ädle unge höfvidsman så visst vore konung i Svea land i denna stund. Till honom stode att slita sönder hela det mörka nät af hyckleri och lögn, som spunnits i klostrens skumma gångar genom århundraden. Jag skulle vilja hugga det itu med mitt goda svärd! Men det är ej skarpt nog, det duger blott att rödja väg för Gustaf Eriksson!

Slut på tredje handlingen.

Fjerde handlingen.

(Fyra månader efter, i Augusti 1521. Vadstena klosterträdgård. I bakgrunden framskymtande mellan höga träd kyrkan och öfriga klosterbyggnader.)

Barbro (går oroligt upp och ned). Skall då ingen komma förr än det är för sent? Hur ängsligt har jag ej spanat efter herr Olof bland junker Gustafs och biskop Braşks följe, men ingenstädes har jag sett hans ärliga anlete. Ej ens Matts har jag kunnat upptäcka bland alla de herrår och svenner, som strömmat till staden denna sista vecka, och han lofvade ändå att komma snart.

Matts (hastigt framträdande). Han håller sitt löfte, Barbro!

Barbro. Den heliga jungfrun vare lofvad! Matts, är det du? Är herr Olof i staden?

Matts. Nej; men hur i alla helgons namn har du fått öppet tillträde till klo-

stret; jag har haft så svårt att smyga mig till dig, att jag långt hellre midt i stenregnet stormat en skans.

Barbro. Stolts jungfrun sjuknade och ropade i feberyrseln så ofta på mig, att fru Pernilla slutligen måste släppa mig in; och sedan ha de ej kunnat drifva mig ut igen. — Är du ensam här?

Matts. Junker Sune är med; han sände mig hit för att höra hvar och när en enda stunds samtal med jungfru Birgitta kunde blifva honom beskärmt.

Barbro. Hvar träffade du junkern?

Matts. Han kom med bud och bref till oss vid Örebro. Den redlige herr Olof, som ej sett honom sedan segern vid Vesterås, hade mångt och mycket att förtälja och fråga; kom så äfven att nämna jungfru Birgittas beslut att gå i kloster. Men då skulle du sett junker Sune; han blef alldeles blek och sprang upp från bänken. Natt var det och regnet flöt i strömmar, men han ville ej gifva sig till tåls ett ögonblick; så fort hästarne voro

sadlade redo vi ut, och ridit ha vi genom natt och dag hit ner.

Barbro. Det var ock hög tid, att I kommen, nu kan allt blifva godt igen. Junker Sune skall hjelpta oss.

Matts. Hvad är då nu på färde? De ämna väl ej göra jungfru Birgitta till nunna före profvoårets slut?

Barbro. Gud tröste oss, det är just hvad de ämna! Biskop Brask skall för-rätta invigningen i denna dag, så fort han kommer från herremötet; de vilja taga tillfället i akt, medan han är i staden, och dessutom, säger fru Pernilla, längtar stolts jungfrun efter klosterlivets fullkomliga af-skildhet och ro. Men saken är den, att de frukta för min fagra, älskade stolt jungfrus lif, alltsedan hon var så illa an-fäktad af febern; och de vilja dock ej gå miste om de rika skänker, hon skall med-föra vid sitt inträde i klostret. Jag hatar deras falskhet och fromma miner, Matts!

Matts. Hvad säger jungfru Birgitta sjelf?

Barbro. Jag begriper henne ej allt-

sedan den stund hon beslöt gå i kloster. Det tycks som hade hon gjort det af fri vilja och som kunde intet i verlden förmå henne att afstå derifrån. Och dock, du skulle se hur ifrigt hon lyssnar till allt hvad jag förtäljer om kriget och slottens belägring. Då stråla hennes ögon, de bleka kinderna blifva röda, och det är den forna jungfru Birgitta igen.

Matts. Fru Pernilla har snärjt stolts jungfrun i sina garn.

Barbro. Ja, och vi måste rädda henne; än kan det ske, hon har lofvat säga mig sitt sista farväl här, ensam och utan vittnen, men hon kommer nog snart. Ögonblicken äro dyra. Hvar är junker Sune?

Matts. Han väntar vid stranden; hur kunde vi veta att allt hänger på ögonblicket. Jag skall genast föra honom hit. (Går).

Barbro. Ja, för honom hit, men låt ingen märka eder, gå försigtigt till väga. Skynda, skynda, der kommer stolts jungfrun! Jag vill söka förbereda henne, ehuru jag mer än en gång sett, att mina böner

mägta så litet, så litet. Kanske förmår junker Sune mer,

Birgitta (kommer från klostret). Barbro, Barbro! (Lägger handen på hennes arm). Du måste hjälpa mig; de ha stält försåt för Gustaf Eriksson!

Barbro. Hvad säger ni? — Hur vet ni?

Birgitta. Jag var inne i klosterkyrkan nyss och trodde mig helt allena. — Då hörde jag plötsligt hviskande röster tätt bredvid min dunkla vrå; jag kände igen dem; det var broder Peder och en annan munk.

Barbro. Broder Peder! — Så vare oss himlen nådig!

Birgitta. De undersökte en liten dolk, som blänkte, skarpslipad; jag hörde den andre säga: »den är förgiftad; gif honom blott en skråma, och du är säker för Gustaf Eriksson!» Broder Peder gömde den i ärmen af sin kåpa, och då de gingo, sade han tydligt till svar på den andres hviskning: »i trappan, då han kommer från herremötet.»

Barbro. Så är det ute med landets frihet! — Så äro jutarne herrar igen!

Birgitta (varmt). Det får ej ske, förstår du, skulle jag än sjelf vrida vapnet ur hans hand; men kan du — (hejdar sig lyssnande). Hör, hvad är det? (sång höres först på afstånd, sedan närmare och närmare. *Birgitta* lyssnar som förtrollad).

Sång utanför.

Tätt invid klostermuren grå
Rödaste rosor blossa.
Skogen ringer i klockor blå,
Breder sin mjuka moss.

Skön som en bild ur drömmens värld,
Ljuf som en barndomssaga
Ser jag vår tysta bröllopfärd
Fram under träden draga.

Kom, ack kom! Öfver hed, öfver spång!
Ingen den ridt må följa;
Du blott sjunge vår bröllopssång,
Solskensglittrande bölja!

Qvittrande fogel på furustam
Hör, hvad af dig vi yrka:
Visa från träd till träd oss fram
Vägen till Vreta kyrka!

Solnedgångens skimrande glöd,
 Dämpad af lindars galler,
 Genom målade fönster, röd
 In öfver koret faller.

Der ifrån storm och strid i lä
 Glömma vi verlden vida.
 Der vid altarets fot på knä
 Vi välsignelsen bida.

(Sune böjer undan trädgrenarne och framträder midt för Birgitta).

Birgitta (uppspringande). Sune — är det du? (stöder sig mot trädstammen).

Sune (fattar hennes händer). Blott du sjelf kan sluta min visa, Birgitta. Följ mig härifrån nu — genast — innan det blir för sent.

Birgitta. Sune! Broder Peder har svurit att mörda junker Gustaf nu — i råd-hustrappan — då han kommer från herremötet. — Ingen utom jag vet det. — Rädda honom! Gå — gå!

Sune. Junker Gustaf falla! — Gud skydde Sveriges rike för en sådan olycka. (Vill skynda bort, men hejdar sig). Men

från herremötet kommer ock biskop Brask, och innan jag är här tillbaka, skola klostermurarna der hafva skilt oss för evigt. (Lidelsefullt). Fly, Birgitta, fly nu!

Birgitta. O, nej! Oss skilja redan oöfverstigliga murar. Ditt löfte har blifvit mitt.

Sune. Fly, om du älskar mig! (Går. Birgitta sjunker ned med en åtbörd af förtviflan).

Barbro. Kom, stolts jungfru, vi äro ej längre säkra; tiden liden.

Birgitta. Hvad vill du?

Barbro. Kom! Matts väntar der nere vid stranden med hästarne.

Birgitta (skjuter henne strängt tillbaka). Lemna mig, Barbro.

Barbro. I viljen ej? — Jag skall då aldrig mer plocka blommor åt eder i skogen, aldrig bära eder kappa och smycka edert hår. I viljen begrafva eder der inne, och — (brister ut i snyftningar).

Birgitta (reser sig). Barbro, du vet ej hur svårt det är. Gå, Barbro! (Barbro fattar hennes hand; ett aflägsset buller höres utanför).

Birgitta (oroligt lyssnande). Hör
Hvad är det — hvad har händt?

Tydliga röster utanför. Hell Gustaf
Eriksson! Hell riksföreståndaren!

Birgitta. Han är räddad! Han är
hyllad! — Men Sune —

Barbro. Der kommer junker Sune!
(Sorlet utanför växer).

Röster utanför. Hell riksföreståndaren!

Birgitta (skyndar mot Sune). Hell
dig, som räddat honom! För sådana värf
var det, du bortlade munkkåpan.

Sune. Ja, stort var det värf du gaf
mig; det har öppnat mina ögon. Blott
för sådana kunde jag bryta min ed, för-
mäten har jag varit. — Men hvarför har
du påtagit dig mitt löfte?

Birgitta. Derfor att verlden var mig
intet utan dig.

Sune. Birgitta! — Nu begär jag ej
mer af lifvet.

Birgitta. Men det skall gifva dig mer!
Nya segrar vid junker Gustafs sida —
ett fritt fosterland — (blir varse blod på
hans kappa). Du är sårad.

Sune. Knappast något — men (stöder sig blek mot en trädstam).

Birgitta (med ett ångestrop). Munkens dolk var förgiftad! (slår armarne om Sunes hals). *Sune!*

Sune. Välkommen är döden nu! Blott han kan försona min dröm.

(Sorlet utanför höres allt mer aflägsset och öfverröstas af musiken från klosterkyrkan).

Nunnorna (sjunga i kyrkan).

Bruset af världens vågor

Dämpadt i fjerran dör.

Tidens bittraste frågor

Tystna här innanför.

Lindar susa kring hög portal;

Kom, här skymningen breder sval

Under hvalfven sin slöja!

Kom, här vinkar dig friden huld!

Kom att frälsad från strid och skuld

Knä vid altaret böja!

Två Hvardagshistorier.

I.

Jungfru Bergs pepparkakor.

»**A**r inte morbror hungrig?» frågade lille John illparigt och såg upp i sin följeslagares väderbitna ansigte. Han hade sprungit fatt sin morbror på vägen från skolan, och denna något egennyttiga fråga föranleddes af att de gått förbi ett par bagarbodar med lockande kakor i fönstren.

»Inte så utan, min pojke. Har en hushållerska, som kokar ett gement kaffe, ska du veta, och åt därför just ingenting i morse. Käns det tomt i din mage då, John?»

»Ja' är nedrigt hungrig.»

»Visserligen har jag för princip att aldrig äta något på förmiddagen, men jag kan ju ändå gå med dig till pepparkaks-gumman der i hörnet.»

»Tack, ska' morbror ha; men jag ska' säga, att den gumman ä' man alldeles tvungen att kalla för mamsell, annars blir hon arg.»

»Åh, prat!»

Skälmen, som nyss satt i pojkens ögon försvann nu, i det en fruktan kom öfver honom, att morbrodern skulle afstå från sin plan. Han skyndade sig därför att tillägga: »Men hon bakar sådana stiliga pepparkakor.»

»Goda pepparkakor», säger du. »Nej, pass, min gubbe lilla, det kan ingen göra nu för tiden. Tacka vet jag, då jag var pojke, då hade vi en kokerska, som kunde den konsten. Det var pepparkakor, som hette duga det. Jag var hennes synnerliga favorit och hon bakade alltid några särskildt åt mig.»

»Men det får jag intet godt af.» Lille John satte upp en högst bedröflig min.

Morbrodern, som förmodligen icke kunde jäfva riktigheten af denna djupsinniga anmärkning, gick nu fram till pepparkaksgumman.

Det var en äldre qvinna med skarpa drag och insjunkna kinder och ett par hvassa, grå ögon, som tittade fram under den stora, gammalmodiga bahytten. Hon satt på ett trappsteg utanför en port och hade sin stora korg bredvid sig. Det blåste kallt och den gamla luggslitna kappan skyddade henne illa. Gumman frös och slog ihop sina med stora skinnvantar beklädda händer för att värma sig.

»Hör nu, min beskedliga mamsell, kan jag få se på hennes berömda pepparkakor?»

»Mamsell» herrn borde veta hut, jag . . .»

»Nå, så fröken då, eller hvad tusan hon behagar . . .»

»Fröken», utbrast gumman på det högsta uppbragt och hade så när knuffat omkull korgen, så hastigt reste hon sig upp. »Fröken, jo, jag ska' ge honom för fröken, jag! Jag ska' säga'n, att jag inte

sitter här och säljer de bästa pepparkakor i verlden för att bli skymfad på detta sätt. En gammal jungfru har jag varit i all min da'r och kommer att bli det så länge jag lefver. Han ska' inte få köpa så mycket som en pepparkaka, så mycket han det vet, inte om han gånve 24 skilling stycket . . . Vill han låta bli korgen, otäcka pojke.»

Dessa sista ord gånve John, som passat på tillfället och tillgripit några kakor ur korgen, under det han stod bakom morbrodern och fröjdade sig åt sitt puts. Nu fann han sig likväl ett föremål för både morbroderns och gummans vrede och tänkte taga till fötter, då en räddande engel infann sig i skepnad af en liten välmående herre, som slog morbrodern på axeln.

»Nej, se god dag, bror Hjelm! Ovanligt att se herr sjökaptén så här på landbacken.»

»Kaptén Hjelm», ropade nu pepparkaksgumman, »han är då både död och begrafven. Det måtte jag väl minnas,

som tjente der i huset, och till begrafningskalaset bakade jag pepparkakor . . .»

»Kära jungfru Berg, han hade en son, som också blef sjökaptен», svarade den tjocke herrn litet snäsigt.

»Topp, nu förstår jag hela historien, hon är ju Kristina Berg, som bakade pepparkakor åt mig, då jag var skolpojke.»

»Han skulle vara lille Herman! Herre min Gud, så stor han blifvit!» Och hon hade så när i förtjusningen omfamnat den välvillige sjökaptenen, som hjertligt skakade hennes hand. »Nu må han kalla mig mamsell eller ocke' han behagar; och pepparkakor skall han få, så många han vill. De äro lika rara som förr.»

»Stiligt, stiligt!» ropade John. Han tog uppmaningen, att äta så många pepparkakor han ville åt sig, och gjorde skäl för sig. Och jungfru Berg lät honom hållas, hon kände sig ej mer så vresig och frusen som för en stund sedan.

2.

Ludvig Holms frieri.

Hvad han gjorde sig fin den sprätten, der han stod framför spegeln i sin bästa drägt och slätade sina lockar, hvilka buro färska spår af barberarens tång, samt gjorde ett förtvifladt försök att fästa sin eleganta halsduksrosett. Den som sett Ludvig Holm stå och sälja ost och smör i sin bod, hvarvid han, skam till sägandes, såg allt annat än prydlig ut, skulle knappt känt igen honom. Och detta var ej på en söndag en gång, utan midt i i veckan, hvad tänkte han på, som gjorde sig så fin?

Hans syster, som nu inträdde och skyndade att hjälpa honom med rosetten, tycktes dock hafva reda på orsaken, ty hon gjorde inga frågor. Endast när han fått ytterrocken på sig och just skulle gå ut hviskade hon hemlighetsfullt: »Helsa

Amanda. Mycken lycka!» Och när han redan var ute på gatan, öppnade hon dörren och ropade: »kom nu inte hem med oförrättadt ärende igen!»

Enkefru Petterson, Ludvigs syster, bodde hos honom med sina barn och skötte hans hushåll. De drefvo tillsammans en matvaruhandel i den lilla staden G., men det hade länge varit hennes önskan att ensam få öfvertaga boden, under det brodern skulle sköta en liten gård han ärft på landet och der anlägga ett mejeri. Första steget dertill var att få honom gift och därför väntade hon med största otålighet hans återkomst; han var nemligen stadd på friarfärd. Det var två saker, som den hederlige Ludvig Holm tänkt på nu i ett års tid; det ena var att fria till Amanda Rosenström, en af skönheter i staden; det andra att skaffa sig en gårdvar för att skydda boden mot inbrottsstölder. I förbigående sagdt tror jag, den hedersmannen var mycket räddare för hunden, äfven vid blotta tanken på den, än någonsin tjufvarne kunde bli

Allt nog, det var nu nionde gången som Ludvig begaf sig ut på friarfärd, de förra gångerna hade han vänt på halfva vägen.

»Nu kommer han», signalerade Hilda, som stod på utkik i fönstret.

»Det ä' ju snickarens halta gumma», inföll Kalle, förnärmd å morbroderns vägnar. »Du ä' då bra dum, som ej kan skilja på folk.»

Det gick Hildas ära för när och ett storartadt slagsmål hotade att utbryta, då Kalle fick syn på morbrodern ute på gatan och i sin förtjusning slog ned blomkrukan ur fönstret. Båda barnen rusade nu ut till modern med den stora nyheten.

Fru Petterson kastade potatisarne i stället för skalen i slaskämbaret och skyndade sin bror till mötes.

Skinande af belåtenhet, men helt svettig och varm inträdde denna hedervärda personlighet och sjönk utmattad ned på en stol med utropet: »nu är det då väl öfverståndet!»

»Hvad då, har du köpt dig en hund

eller friat?» frågade moster Lena, som tittade ut ur sitt rum.

»Intetdera», pustade Ludvig.

»Nej aldrig såg jag väl maken till kruka!» utbrast förtörnad hans syster.

»Men jag är ändå förlofvad!» Allmän förvåning.

»Tyst, ska ni få höra. När jag kom dit och hade ringt på, så kände jag mig så ängslig att jag vardt alldeles svettig, och jag tänkte just ge mig i väg hem igen, då hon sjelf kom och öppnade. Pappa va' inte hemma, sa' hon, men jag kunde ändå komma in och prata litet med henne, sa' hon. Och der satt jag, och hon titta' på mig, och jag titta' på henne, och inte sa' vi Guds skapandes grand på en lång stund. Så börja' hon att fråga om min landtgård. Och då så berätta' jag mitt bekymmer, att jag inte visste, hur jag skulle kunna sköta den ensam. Jag behöfver någon, som sköter mitt hushåll, sa' jag, och syster min vill stanna i sta'n och hålla bod, sa' jag. . »Det fins säkert någon, som vill komma och

sköta det åt er», sa' hon. Och då vardt jag så glad, att jag omfamna' henne».

»Kors, att du vågade det — Och hon lät det ske?»

»Det ska' du tro det. Och så kommo vi öfverens om, att du nu får köpa gårdvaren, då du ensam behåller boden.»

Och Ludvig Holm gnuggade sina händer af förtjusning. Nu hade han intet vidare att tänka på.

Urd.

Väpnarens visa.

Du är född till glans, du höga,
Född att herska och befalla,
För en ljungeld ur ditt öga
Måste alla hinder falla,
Du är festens stolta stjerna,
Du är jagtens ledarinna,
Furstedotter, riddartärna;
O, hvem skall din ynnest vinna?

Vid torneringen du eger,
Att den segrande bekröna;
Skön och härlig är den seger,
Som du täcks med lager löna.
Lätt och hög du tråder dansen
Följd af allas bifallstycken,
Då du sväfvar fram i glansen
Af juveler, furstesmycken.

Men jag följer dig; med hästen
Väntar jag och med din kappa.
Och du kommer ljus från festen
Nedför slottets marmortrappa.
I den blida månadager
Tycks du mig en högväxt lilja,
Då jag ser dig, stolt och fager,
Vinka lätt till mig din vilja.

O, jag trår ej efter nöjen,
Vill i hofvets glans ej vandra;
Skänk åt andra dina löjen,
Dina rosor, gif åt andra;
Men när stridens facklor brinna,
Lansar brytas, pilar hvina,
Låt mig då, o herskarinna,
Räknas främst ibland de dina!

Som ett lejon vill jag kämpa
Oförskräckt mot vilda skaror,
Stridens larm kring dig att dämpa
Vill jag trotsa tusen faror.
Kanske då mig döden eger
Du min trohet vill belöna,
Och min sista, sista seger
Med en blodig lager kröna.

Skuld.

Förtegenhet.

Om du en sanning sett
Framför dig klart,
Om Gud ett ord dig gett
Så underbart,

Om du en tanke tänkt,
Som blifvit din,
Som djupt och sent sig sänkt
I själen in,

Så tala ej derom,
Förgöm den väl!
Fördölj din rikedom
Djupt i din själ!

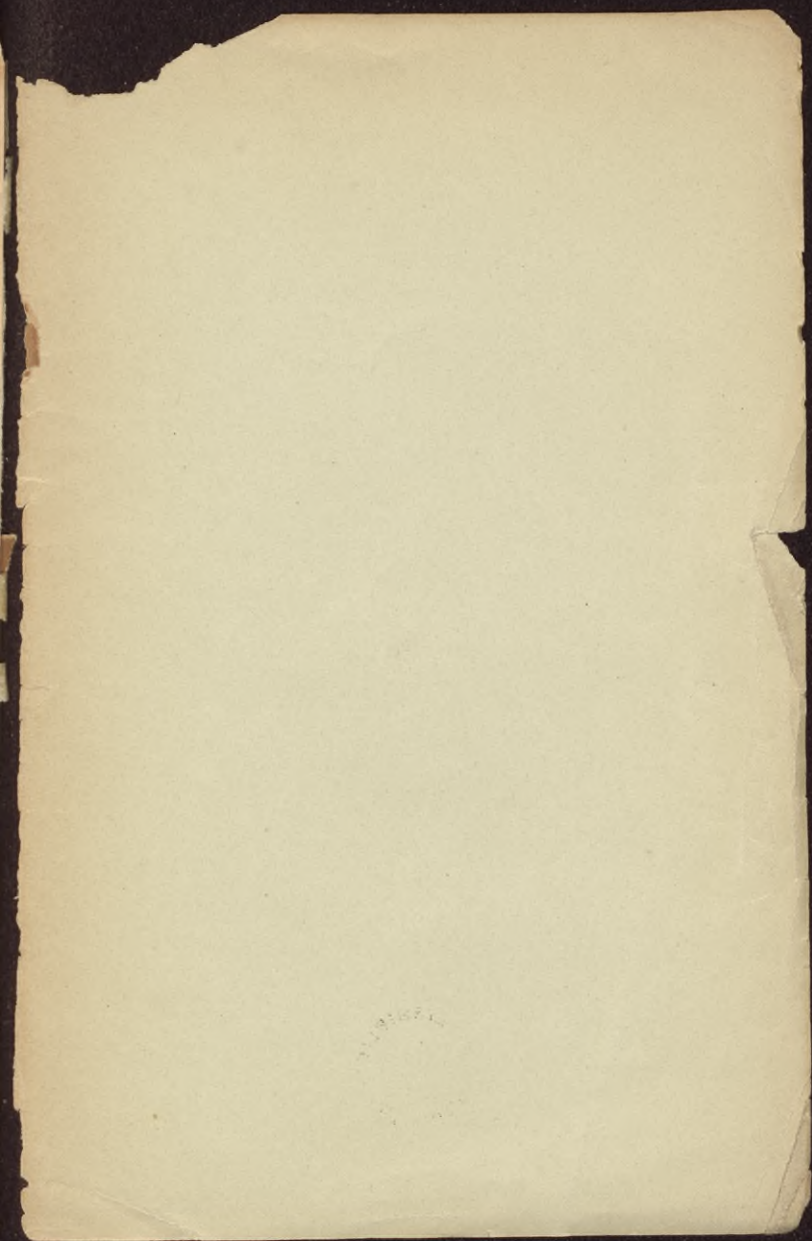
Den dunstar eljest af
I ordasvall,
Den kraft, som Gud dig gaf
Till lifvets kall.

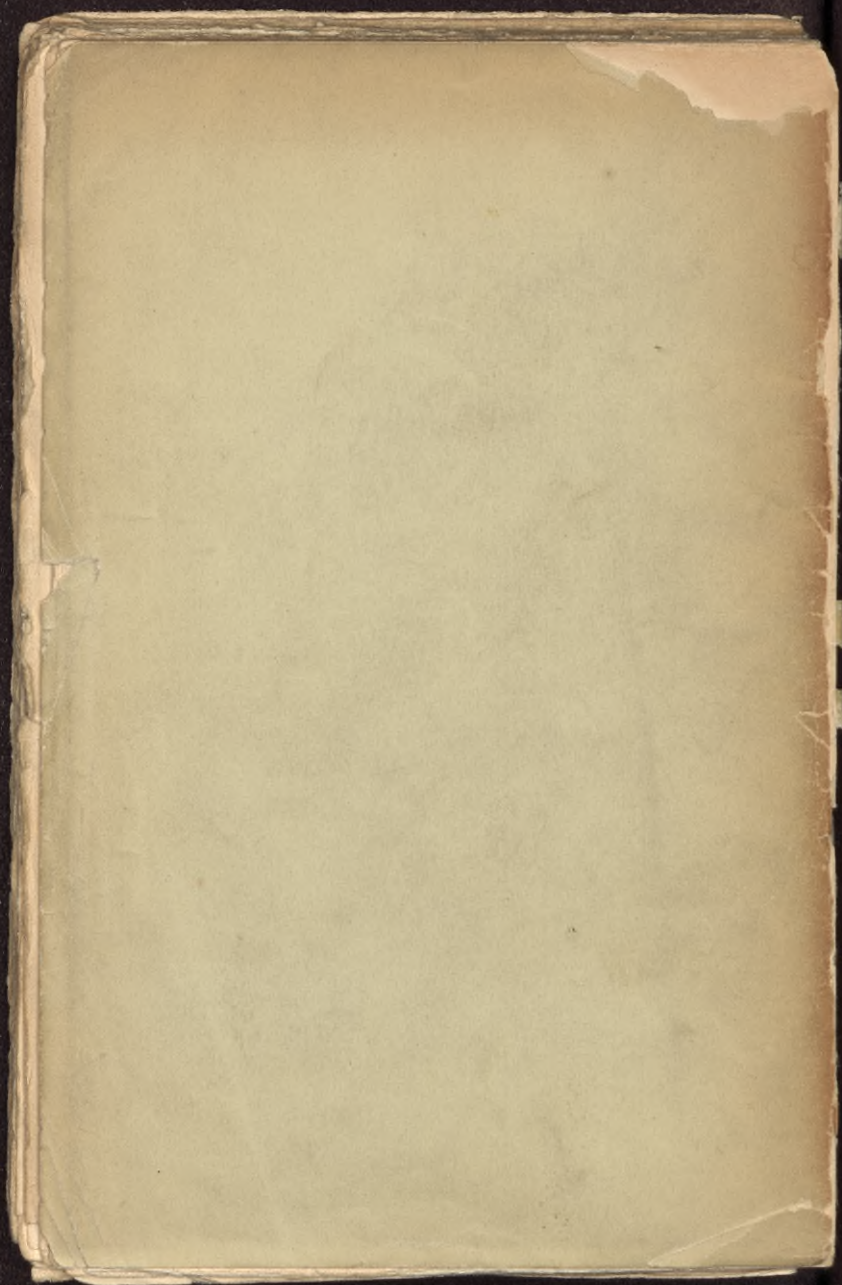
Din känsla stillhet gif,
Att mogna i!
Låt se'n ditt inre lif
Till handling bli!

Aslög.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
UMEÅ

VALKYRI

FULBOK FÖR UNO

0cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16